



भाषा संगम

Bhasha Sangam

Santhali

Volume 18

मायुर
करति
नजमा
भावना

कृष्ण
Mushkan
वैदेही

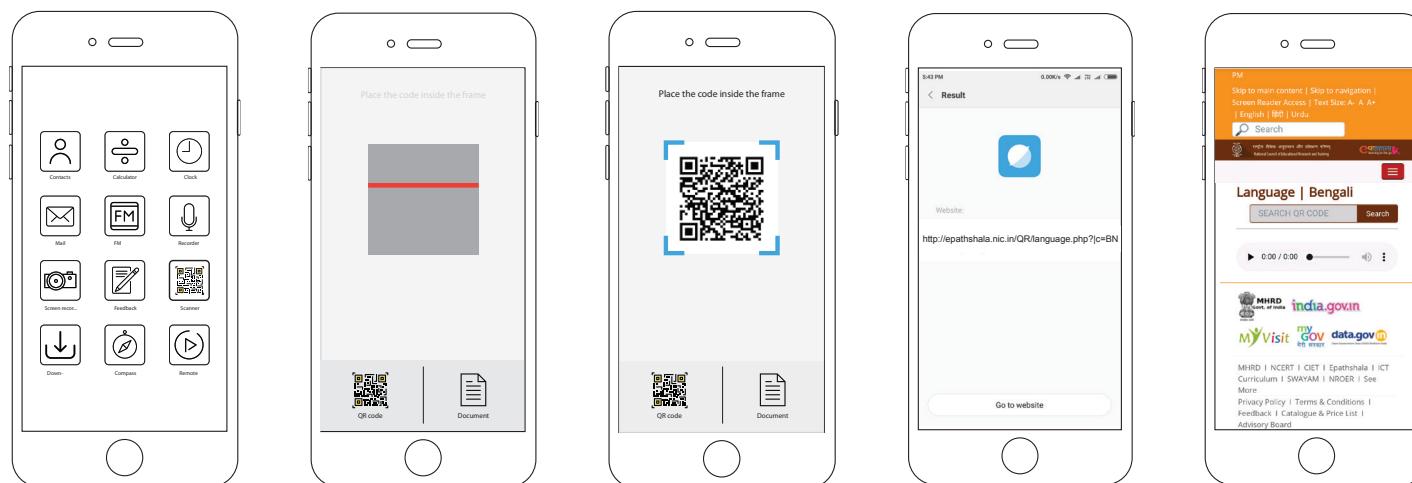
राहुल
कवीनं
Shivani
सुहासः
मुस्कान

इक भारत श्रेष्ठ भारत

STEP-BY-STEP GUIDE FOR USERS TO ACCESS E-RESOURCES LINKED TO QR CODES

The coded box included in this book is called Quick Response (QR) Code. It will help you to access e-resources such as audios related to the sentences in the 22 languages given in the book. The first QR code is to access the complete e-book. The subsequent QR codes will help to access the relevant e-Resources linked to the languages in alphabetical order. This will help you enhancing your learning in joyful manner.

Follow the steps given below and access the e-Resources through your mobile phone or tablet.



Install QR Code
Scanner app from
Play Store and
open

Get ready with QR
code scanning
window

Place scanner
above the
QR code

Select and click on
the link

Use available
e-Resource

For accessing the e-Resources on a computer or laptop follow the steps stated below:

1. Open the web browser like Firefox, Chrome etc.
2. Go to the ePathshala website (<http://epathshala.gov.in>) and click on **Ek Bharat Shreshtha Bharat** Menu
3. Select the language and access the audio and video

भाषा संगम

Bhasha Sangam



Santhali

Volume 18

एक भारत श्रेष्ठ भारत

धर्मेन्द्र प्रधान
धर्मेन्द्र प्रधान
Dharmendra Pradhan



मंत्री
शिक्षा; कौशल विकास
और उद्यमशीलता
भारत सरकार
Minister
Education; Skill Development
& Entrepreneurship
Government of India

संदेश

मुझे यह जानकर प्रसन्नता है कि राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद् (NCERT), नई दिल्ली विद्यार्थियों की सीखने की प्रक्रिया को सचिकर एवं आनंदप्रद बनाने के उद्देश्य से बहुआयामी तथा रोचक गतिविधियों को तैयार कर रहा है।

हमारा देश 'विविधता में एकता' की भावना को सम्पूर्ण करने वाला देश है। बहुभाषिकता हमारे देश की अनूठी विशेषता है। हम अर्थीक, सामाजिक और सांस्कृतिक रूप से तो एक-दूसरे से जुड़े हुए हैं ही, साथ ही भारतीय भाषाएं अंतर्राष्ट्रीय रूप से भी एक-दूसरे से जुड़ी हुई हैं। इसलिए बहुभाषी होना हमें एक-दूसरे को जानने, समझने के साथ-साथ देश को भी मजबूती से जोड़ने में मदद करता है।

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 में भी बहुभाषिकता को एक ताकत के रूप में देखा गया है। शोध एवं अनुसंधानों से स्पष्ट है कि शुरुआती वर्षों में बच्चों में भाषा सीखने की अद्भुत क्षमता होती है। इसलिए कई भाषाओं के माध्यम से खेल-खेल में सीखने संबंधी अन्यास करताया जाए तो निश्चय ही बेहतर परिणाम होंगों। साथ ही, अन्य विषयों को सीखना भी आसान हो जाएगा। इन्हीं बातों को ध्यान में रखते हुए, बच्चों के लिए स्कूली शिक्षा में उनकी मातृभाषाओं वा आस-पास की भाषाओं के साथ-साथ अन्य भाषाओं से भी परिचय कराने का प्रावधान किया गया है। शुरुआती दौर में यह प्रयास हमारे संविधान में शामिल 22 भारतीय भाषाओं तथा अंग्रेजी के माध्यम से किया गया है, जिसका धीर-धीर अन्य भाषाओं तक विस्तार किया जाएगा।

एनसीईआरटी द्वारा बहुत ही रचनात्मक ढंग से अनेक बहुआयामी एवं रोचक गतिविधियों को तैयार किया गया है। इसके माध्यम से बच्चे खेल-खेल में पूरे देश की संस्कृति, समाज, भूगोल, रहन-सहन इत्यादि को जान सकते हैं। यह रचनात्मकता आकलन संबंधी रचनात्मकता की भी मांग करती है, इसलिए ऐसे कुछ आकलन संबंधी विद्यु भी इसमें शामिल किए गए हैं। एनसीईआरटी का यह प्रयास निश्चित ही पूरे भारत को एक सूत्र में बांधते हुए 'एक भारत, एक भारत' की परिकल्पना को समृद्ध करेगा तथा राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 को व्यवहारिक रूप प्रदान करने की दिशा में भी महत्वपूर्ण साबित होगा।

मैं संस्थान को इन उत्कृष्ट प्रयासों हेतु हार्दिक शुभकामनाएँ प्रेषित करता हूँ।

(धर्मेन्द्र प्रधान)

सबको शिक्षा, अच्छी शिक्षा



कौशल भारत, कुशल भारत

MOE - Room No. 3, 'C' Wing, 3rd Floor, Shastri Bhavan, New Delhi-110 115, Phone : 91-11-23782387, Fax : 91-11-23382365
MSDE - Room No. 516, 5th Floor, Shram Shakti Bhawan, Rafi Marg, New Delhi-110001, Phone : 91-11-23465810, Fax : 011-23465825
E-mail : minister.sm@gov.in, minister-msde@gov.in

About Bhasha Sangam...

Language is a major instrument in shaping individuals, society, culture, learning and education, thinking and identity of people. Language learning, as we know, is fundamental to all learning and harmonious development of young children into citizens for a country. Learning many languages in school and in society is common in our country and almost all Indians are multilinguals. This multilingual characteristics of the country is reflected in school education as the school curriculum advocates learning of many languages.

Bhasha Sangam is yet another effort in moving towards achieving the goal of education as also the vision of the Indian Constitution. **National Education Policy 2020**, while deliberating on language education in school underscores the need for recognising and promoting multilingualism as a path to realising the fundamental aims of education and schooling. The effort to enable our learners learn and use 100 sentences in the 22 languages will go in a long way in promoting language learning and understanding others through schooling. I sincerely hope that this programme of *Bhasha Sangam* is taken in all seriousness and implemented in schools to achieve the goals of education.

I wish all learners, teachers and head teachers the best to benefit the maximum from *Bhasha Sangam*.

भाषा वह माध्यम है जो प्रत्येक व्यक्ति, समाज, संस्कृति, शिक्षा, चिंतन और जन अस्मिता को स्वरूप प्रदान करता है। जैसा कि विदित है कि भाषा सीखना और सिखाना मानवता के लिए एक मूलभूत आवश्यक तत्त्व है। इसके परिणाम स्वरूप नागरिकों में एकता और सद्व्यवहार विकसित होती है। विद्यालयों में अनेक भाषाओं का शिक्षण एक सामान्य बात है और लगभग सभी भारतीय बहुभाषी हैं। बहुभाषिकता की इसी विशेषता को लक्षित करते हुए स्कूली पाठ्यक्रम में बहुभाषिकता को प्रोत्साहन प्रदान करना आवश्यक है।

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 के तहत भाषा संगम एक प्रयास है जो यह सुनिश्चित करता है कि सभी भारतीय भाषाओं का सम्मान और प्रसार हो। इसके अंतर्गत यह चेष्टा की गई है कि सभी शिक्षार्थी 22 भाषाओं में 100 वाक्यों को सीखें और बोलने का प्रयास करेंगे। इस प्रकार विभिन्न भाषाओं के प्रति समझ, रूचि और बोध संभव होगा।

मुझे पूरी आशा है कि भाषा संगम को पूर्ण गंभीरता से कार्यान्वित किया जाएगा, जिससे स्कूली शिक्षा के हमारे इस महती लक्ष्य को प्राप्त किया जा सकेगा। मैं सभी शिक्षार्थियों, अध्यापकों और विद्यालय प्रमुखों को भाषा संगम अभियान का लाभ उठाने की शुभकामनाएँ देता हूँ।



Sridhar Srivastava

Director

National Council of Educational Research and Training
New Delhi 110016

एक भारत श्रेष्ठ भारत

भाषा संगम



B502HIGUJ

आप और हम एक ऐसे देश में रहते हैं जहाँ थोड़ी-थोड़ी दूरी पर भाषा बदल जाती है। आप एक से ज्यादा भाषा जानते, समझते, सुनते या बोलते होंगे, इस बात में कोई शक नहीं हो सकता। यह हमारे देश और समाज की खूबसूरती है। आपकी कक्षा में आने वाले बच्चे भी ऐसे पारिवारिक या सामुदायिक परिवेश से आ सकते हैं जहाँ एक से ज्यादा भाषाएँ बोली जाती हों। संभावना ये भी है कि स्कूल में इस्तेमाल होने वाली भाषा बच्चों के परिवेश में मौजूद न हो। इस सामाजिक सच्चाई को स्कूल में उचित स्थान मिलना ज़रूरी है।

इन्हीं विविधताओं का सम्मान करते हुए और उन्हें आपस में जोड़े रखने के लिए “एक भारत, श्रेष्ठ भारत” के अंतर्गत ‘भाषा संगम’ कार्यक्रम की परिकल्पना की गई है। ‘भाषा संगम’ हमारे संविधान की आठवीं अनुसूची में निहित भारतीय भाषाओं से विद्यार्थियों को परिचित करवाने और बहुभाषिकता के प्रति जागरूक करने की ओर एक पहल है। इसके फलस्वरूप विद्यार्थी न केवल बहुभाषिकता के प्रति जागरूक होंगे बल्कि उस भाषा का इस्तेमाल करने वाले लोगों की सामाजिक, सांस्कृतिक व्यवहारों और संदर्भों को समझ पाएंगे।

भाषा संगम के उद्देश्य

- भारत के संविधान की आठवीं अनुसूची में निहित सभी 22 भारतीय भाषाओं से विद्यार्थियों को परिचित करवाना।
- सभी भाषाओं के प्रति आदर और सम्मान को बढ़ावा देना।
- विद्यार्थियों को इन भाषाओं के माध्यम से देश की अनूठी सांस्कृतिक छटाओं और व्यवहारों के समीप लाना।

भाषा संगम का क्रियान्वयन

भाषा संगम की शुरूआत में विद्यार्थियों को अलग-अलग भाषाओं के पाँच वाक्य सीखने के मौके दिये गए। फलस्वरूप विद्यार्थियों में इन भाषाओं को विस्तार से जानने की ओर इन भाषाओं को बोलने वाले लोगों के सांस्कृतिक, सामाजिक व भाषिक व्यवहार को जानने समझने की जिज्ञासा बढ़ी। इसलिए विद्यार्थियों को 22 भाषाओं में लगभग 100 वाक्यों के गुच्छे सीखने के लिए दिये जा रहे हैं। इन वाक्यों से परिचित कराने से पहले एक अपेक्षित माहौल बनाने की जरूरत होगी, जिससे कि दूसरी भाषाओं को सीखने में सुगमता और सहजता आ सके। हमारा विश्वास यह है कि विद्यार्थी इन्हीं वाक्यों तक सीमित न रह कर आगे बढ़ें।

- यह कार्यक्रम राज्यों व केन्द्रशासित प्रदेशों के विद्यालयी शिक्षा विभाग द्वारा संचालित किया जाएगा।
- इस कार्यक्रम में संविधान में दी गई सभी 22 भाषाओं का समावेश किया गया है। इस कार्यक्रम के अंतर्गत 22 भारतीय भाषाओं में सरल व सामान्य रूप से इस्तेमाल होने वाले छोटे-छोटे वाक्य तैयार किए गए हैं जिन्हें सभी विद्यार्थियों के साथ एक पुस्तिका के रूप में साझा किया जाएगा।

पुस्तिका की प्रस्तुति/ रूपरेखा इस प्रकार है -

- इस पुस्तिका में दिये गए वाक्य संवाद शैली में बने हैं। ये वाक्य विद्यार्थियों के लिए प्रासंगिक एवं दैनिक जीवन से संबद्ध विषयों पर आधारित है।
- इन वाक्यों की रूपरेखा कुछ इस प्रकार से की गई है: पहले मूल भाषा में फिर देवनागरी लिपि में फिर उसका हिंदी अनुवाद - रोमन लिपि में व अंग्रेजी में अनुवाद किया गया है।
- इन विषयों पर आधारित वाक्यों को सीखने-समझने और अभ्यास करने के लिए 20 कार्य दिवस प्रस्तावित किए गए हैं।
- प्रत्येक विषय और उसके अंतर्गत आने वाले वाक्यों के लिए दिनों का निर्धारण सुझाया गया है। यदि किन्हीं दिनों में वाक्यों की संख्या अधिक है तो उनके अभ्यास के लिए आवश्यकतानुसार दिनों की संख्या बढ़ाई जा सकती है।
- औपचारिक रूप से इस पुस्तिका के इस्तेमाल के लागभग एक माह पहले उपयुक्त परिवेश बनाने की प्रक्रिया शुरू की जा सकती है।
- अभीष्ट उद्देश्य की प्राप्ति के लिए इस प्रक्रिया को अभ्यास के द्वारा आगे के महीनों में भी दोहराया जा सकता है।
- इस परियोजना के दस्तावेजीकरण के लिए और विद्यालयों को प्रोत्साहित करने के लिए कुछ सुझाव हैं, जैसे- विद्यालय विद्यार्थियों की प्रमुख गतिविधियों/दैनिक गतिविधियों के छायाचित्र और वीडियो तैयार कर 'अपलोड' करेंगे। राज्य/ केन्द्र शासित प्रदेशों के विद्यालयी शिक्षा विभाग, डी.ई.ओ. और बी.ई.ओ. भी इन गतिविधियों की तस्वीरें और वीडियो राज्य स्तर, जिला स्तर या ब्लॉक/ संकुल स्तर पर 'अपलोड' कर सकते हैं। शिक्षा मंत्रालय, भारत सरकार के स्कूल शिक्षा एवं साक्षरता विभाग के द्वारा 'अपलोड' की गई अथवा भेजी गई तस्वीरों और वीडियो के आधार पर सर्वश्रेष्ठ विद्यालय, सर्वश्रेष्ठ ब्लॉक, सर्वश्रेष्ठ जिला, सर्वश्रेष्ठ राज्य/ केन्द्र शासित प्रदेश का चयन कर उन्हें पुरस्कृत किया जाएगा।
- यदि कुछ विद्यार्थी अन्य भाषा बोलना और पढ़ना-लिखना जानते हैं तो उन्हें पढ़ने के लिए और दूसरों को पढ़ना-लिखना सिखाने के लिए प्रोत्साहित किया जाएगा। इसी प्रकार यदि कोई अध्यापक/ अध्यापिका, अभिभावक, सरकारी कर्मचारी या कोई अन्य उस भाषा को पढ़ सकते हों तो उन्हें उन वाक्यों को पढ़ने के लिए आमंत्रित किया जाएगा।
- प्रस्तावित पुस्तिका और उससे संबंधित गतिविधियाँ अर्थपूर्ण और रोचक माहौल में आयोजित की जानी चाहिए ताकि बच्चे सीखी जाने वाली भाषा का इस्तेमाल रोजाना की आपसी बातचीत में करने की कोशिश करें। ऐसा करने में कुछ हँसी-मजाक का माहौल भी बन सकता है। शिक्षक भी बच्चों के साथ इस बातचीत में शामिल हों।

प्रस्तावित गतिविधियाँ

- यहाँ 12 विभिन्न विषयों पर लगभग 100 वाक्य दिए गए हैं। राज्य/विद्यालय किसी भी दूसरे राज्य की भाषा, बोलने और अभ्यास के लिए चुन सकते हैं। यह बातचीत प्रातःकालीन सभा में की जाएगी।
- विद्यार्थियों को इन वाक्यों पर पोस्टर तैयार कर उन्हें विद्यालयों में लगाने के लिए प्रोत्साहित किया जाएगा।
- विद्यार्थियों को प्रोत्साहित करने के लिए अध्यापकगण उसी भाषा में बच्चों को संबोधित करेंगे और उनसे बातचीत करेंगे।
- विद्यार्थियों को इस बात के लिए भी प्रोत्साहित किया जाएगा कि घर पर परिवार के सदस्यों के साथ इन वाक्यों को साझा करें।

- इस पहल/कार्यक्रम से संबंधित अन्य गतिविधियों का आयोजन विद्यालय अपने स्तर पर कर सकते हैं।
- इन भाषाओं के लोक-गीतों, प्रचलित गाने, खेल-गीत, कविताओं का इस्तेमाल इस भाषा के प्रति रुझान उत्पन्न करने के लिए किया जा सकता है।
- भूगोल, भाषा, इतिहास, पर्यावरण अध्ययन आदि विषय पढ़ते समय ये संवाद/ वाक्य समुचित स्थान पर यथासम्भव उपयोग में लाए जा सकते हैं, क्योंकि ये संवाद/ वाक्य बच्चों के लिए प्रासंगिक विषयों पर आधारित हैं।

भाषा संगम एक ऐसा कार्यक्रम है जो विद्यार्थियों को देश के राज्यों/केन्द्रशासित प्रदेशों और उनमें समाहित सांस्कृतिक, भाषिक विविधता को समझने का अवसर देगा। यह कार्यक्रम आपसी संवाद की एक पहल है।

आपके स्कूल में यह कार्यक्रम सुचारू रूप से चल सके उस के लिए आप कुछ तैयारी इस तरह से कर सकते हैं:

- विद्यालय प्रमुख स्कूल के सभी अध्यापकों के साथ इस कार्यक्रम से जुड़ी सामग्री को ज़रूर पढ़ें। पढ़कर उस पर चर्चा हो और कार्यक्रम के हर पहलू पर बातचीत हो। यह कार्यक्रम बहुभाषिकता की समझ पर टिका है इसलिए इस पर साझा समझ बनाना बेहद ज़रूरी है।
- अभिभावकों की साझेदारी इस कार्यक्रम में ज़रूरी है। शिक्षक अभिभावक संघ की मीटिंग के ज़रिये अभिभावकों को इस कार्यक्रम से परिचित करवाएं और उन्हें अपने विचार और सुझाव रखने को कहें।
- इस कार्यक्रम की सफलता के लिए ज़रूरी है कि स्कूल में सभी अपनी ज़िम्मेदारी जानते हों। कक्षा 4 से 8 तक पढ़ने वाले शिक्षकों में से एक मुख्य समन्वयक की ज़िम्मेदारी ले लें और 2-3 शिक्षक सह-समन्वयक की भूमिका में मदद कर सकते हैं।

भाषा संगम के लिए तैयारी— कक्षा में माहौल बनाना

यह कार्यक्रम बच्चों के अनुभव क्षेत्र में एक ऐसी भाषा ले कर आ रहा है जो आमतौर पर आपके स्कूल के बच्चों ने कभी न सुनी हो, हो सकता है भाषा का नाम सुना हो पर भाषा सुनने का कभी मौका न मिला हो। यह भाषा अपरिचित तो लग ही सकती है, इस की ध्वनियाँ, वाक्यों का उतार-चढ़ाव, यह सब भी एक नयापन लिए सुनाई देंगे। बच्चों और खुद के कानों को इस भाषा की आवाज़ों और उच्चारणों की आदत डालनी होगी। इस के लिए आप महीने भर का समय लें और इस समय में भाषा को सुनने का मजा लें। इस मजे में भाषा से दोस्ती हो पाएंगी।

सरल और सहज माहौल जिस में भाषा के कुछ खेल, गीतों, जनमानस में छाए लोक गीतों, बच्चों के लिए उपयुक्त फ़िल्मी गानों का भरपूर इस्तेमाल हो। पहेलियाँ और चुटकुले पीछे न रह जाएँ- खासकर वो जिनमें ध्वनियों, शब्दों का खेल हो। कुछ साधन-सामग्री तो आप तक पहुंच ही जाएंगी पर इन्टरनेट का भी सहारा लों। सुनें, सुनाएं, गाएं, गुनगुनाएं, खेलें। आप के उत्साह और आप को आ रहे आनंद से बेहतर साधन-सामग्री असल में कुछ भी नहीं है। इस में आपको कक्षा में बहुत समय देने की ज़रूरत भी नहीं है। दिन में दो-दो बार 10-15 मिनट काफ़ी होंगे। बस आप की तैयारी पूरी रहे। ऐसा समय अच्छा हो सकता है जब बच्चे दिमागी कवायद से थक गए हों या फिर खाने से ठीक बाद के 10-15 मिनट या फिर घर जाने से पहले। यह पूरी कोशिश केवल कानों को नयी भाषा सुनने के लिए अभ्यस्त करने की है और उस में आनंद लेने की। इसे आप औपचारिकता से दूर रखें। इस महीने में बच्चों को किसी भी तरह से परखा न जाए।

- इस दौरान आप को कुछ ऐसे स्रोतों की ज़रूरत पड़ सकती है जिस से कक्षा में नयी भाषा सीखने का माहौल बन सके। नीचे कुछ ऐसे ही स्रोतों की सूची है जहाँ आपको विभिन्न भाषाओं में सामग्री मिल सकती है:
 - राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद, नई दिल्ली
 - राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद
 - जिलों के मंडल शिक्षा एवं प्रशिक्षण संस्थान
 - सांस्कृतिक संदर्भ एवं प्रशिक्षण केंद्र
 - चिल्ड्रेन फिल्म सोसाइटी
 - नेशनल बुक ट्रस्ट

सीखने की प्रक्रिया- बच्चों की प्रतिक्रियाएं

जब एक ऐसी भाषा बच्चों के कानों में पड़ेगी जो उन्होंने पहले नहीं सुनी तब बच्चों की प्रतिक्रियाएँ अलग-अलग तरह की होंगी। हो सकता है कुछ बच्चे शुरुआत में कोई दिलचस्पी न दिखाएं, हो सकता है कुछ को अटपटी लगी, कुछ को मजेदार लगे और कुछ इसका मज़ाक भी उड़ाएं। हमें सभी तरह की प्रतिक्रियाओं के लिए तैयार रहना होगा। हम जितने सम्मान, दिलचस्पी और उत्साह के साथ इस भाषा के साथ बच्चों का परिचय करवाएंगे बच्चों का रखेया भी भाषा के प्रति वैसा ही विकसित होगा।

रचनात्मक आकलन

आकलन के समय इस ख्याल को ज़हन में रखना मददगार होगा कि कार्यक्रम का उद्देश्य बच्चों को भाषा सिखा देना नहीं है। बीस दिन में यह संभव भी नहीं। सम्बंधित भाषा के ये वाक्य बच्चों को उस भाषा को सुनने का सन्दर्भ देते हैं। यह कार्यक्रम इन वाक्यों को यांत्रिक रूप से रटा देने का भी उद्देश्य नहीं रखता। कार्यक्रम के दौरान अगर अपनी भाषा(ओं) से अलग भाषा(ओं) के प्रति हमारे रखये में एक बदलाव आने लगे तो यह इस कार्यक्रम की सफलता का संकेत होगा। बच्चों में ये समझ बन पाए कि देश (और संसार) में अनेक भाषाएँ हैं और ये भाषाएँ उतनी ही सक्षम और सुन्दर हैं जैसे की उनकी भाषा। भाषाओं के प्रति प्रेम और आदर इस समझ से ही पनप सकता है। हमारे आकलन के तरीके भी इस समझ को पहचानें – यह ज़रूरी है। आकलन का सन्दर्भ ऐसा ही हो जिसमें बच्चे भाषा के इस्तेमाल का आनंद ले सकें।

बीस दिन के केन्द्रित भाषा कार्यक्रम के दौरान बच्चों की प्रतिक्रियाओं, भागीदारी और उत्साह का आप अवलोकन करें। आप अपनी टिप्पणियों को एक नोटबुक में दर्ज करते रहें। अगर आपने महीना भर कक्षा में नयी भाषा के लिए माहौल बनाया है तो अवलोकन करना मुश्किल नहीं होगा। आकलन आप तीन स्तरों पर कर सकते हैं।

- कक्षा
- समूह या जोड़ों में

● हर बच्चे का

कार्यक्रम के सन्दर्भ में सुझाए गए इन वाक्यों के आधार पर बच्चों का आकलन सम्बंधित भाषा के अलग-अलग पहलुओं पर किया जा सकता है। वाक्यों को कई विषय-वस्तुओं में बाँधा गया है। इस तरह से हर विषय-वस्तु बातचीत का एक सुदृढ़ सन्दर्भ देती है। नीचे दिए हुए पांच प्रश्न भाषा के अलग-अलग पहलुओं पर केंद्रित हैं। सम्बंधित भाषा की ध्वनियाँ, उसके शब्द, संदर्भ में शब्दों का अर्थ, कुछ मुख्य शब्दों को पहचान कर संदर्भ का अनुमान लगा पाना, संदर्भ में प्रश्न पूछ पाना। जैसे पहलू आकलन में शामिल हों।

ध्यान दें कि यह आकलन किसी भी तरह से बच्चों की स्मरण शक्ति की जांच नहीं है। वैसे ही शुद्ध उच्चारण पर ज्यादा बल नहीं देना चाहिए क्योंकि किसी भी भाषा के उच्चारण में प्रांतीय प्रभाव स्वाभाविक है।

प्रश्न 1. क्या बच्चा सम्बंधित भाषा के वाक्यों को अन्य भाषाओं के वाक्यों से अलग सुन पाता है?

प्रश्न 2. क्या बच्चा (सुझाए गए इन वाक्यों में से) सुन कर विषय-वस्तु का अनुमान लगा पाता है?

प्रश्न 3. क्या बच्चा सुझाई गयी विषय-वस्तुओं पर केन्द्रित बातचीत के मुख्य शब्दों के अर्थ बता पाता है?

प्रश्न 4. क्या बच्चा सम्बंधित भाषा में पूछे गए प्रश्न का जवाब दे पाता है?

प्रश्न 5. सुझाई गयी विषय-वस्तुओं में से संदर्भ बताने पर क्या बच्चा सम्बंधित भाषा में प्रश्न पूछ पाता है?

ऊपर दिए गए प्रश्नों के जवाब पाने के लिए नीचे कुछ आकलन के तरीके सुझाए जा रहे हैं। आप इनको अपनी ज़रूरत और संदर्भ के हिसाब से बदल सकते हैं। आप उन बदलावों का या अपने बनाये तरीकों का विस्तृत विवरण ज़रूर रखें। तीन या चार भाषाओं के ऑडियो क्लिप बच्चों या बच्चे को सुनवाएं। सीखी जा रही भाषा के ऑडियो क्लिप को पहचानने के लिए कहें।

1. सम्बंधित भाषा में एक विषय-वस्तु पर बातचीत आप सुनाएं। या दो बच्चों को रोले-प्ले करने के लिए कहें। या फिर ऑडियो प्ले करें। बच्चों या बच्चे को बातचीत की विषय-वस्तु बताना है।
2. बातचीत की विषय-वस्तु बताने पर आप बच्चों या बच्चे से बातचीत में आए ऐसे शब्द और उनके अर्थ बताने के लिए कहें। जिनके आधार पर उन्होंने विषय-वस्तु का अनुमान लगाया।
3. सुझाई गयी विषय-वस्तुओं में से किसी में से आप प्रश्न पूछें। बच्चे या बच्चा उस प्रश्न का उसी भाषा में जवाब दें।
4. आप एक सन्दर्भ का उल्लेख करें और बच्चों या बच्चे से पूछें कि वे/वो सीखी जाने वाली भाषा में सन्दर्भ से जुड़ी बातचीत बताएं।

यह अच्छा होगा कि ये सभी गतिविधियाँ पहले पूरी कक्षा के साथ खेल-खेल में की जाएँ। बच्चों की अनुमान लगा पाने और अर्थ खोज पाने और समझने की क्षमता को सराहें। ये, दो कारणों से ज़रूरी है। भाषा की नींव अर्थ में हैं। दूसरा, रोज़मर्रा की ज़िन्दगी में बहुभाषिकता में सटीकता पर ज़ोर न हो कर एक-दूसरे को समझने की कोशिश होती है। कक्षा में भी हम समझने की कोशिश करें कि बच्चे क्या बताना चाह रहे हैं।

Ek Bharat Shreshtha Bharat ***Bhaashaa Sangam***



BS02ENGL

We live in a country where language changes after a few kilometers. We appreciate, understand, listen to and speak more than one language. This is a beautiful aspect of our society and country. The students come to school with more than one language. There is a possibility that the language prevalent at the school may not be present in the child's social environment. This social reality must be recognised at school level.

Respecting the diversity and to keep all languages connected with one another, ***Bhaashaa Sangam*** under the programme, ***Ek Bharat, Shreshtha Bharat*** has been conceptualized. ***Bhaashaa Sangam*** reflects and realises the vision of the Indian Constitution on languages, linguistic and cultural diversity. This is a step towards creating an awareness and encouraging our students towards multilingualism. Consequently, students will not only become aware, but also understand socio-cultural behaviors of people using languages.

Objectives of Bhaashaa Sangam

- To familiarise students with the 22 Indian languages of the 8th schedule of the Indian Constitution.
- To foster linguistic harmony among students and promote national integration through learning of languages.
- To bring students closer to the unique cultural hues and diversity of our country through languages.

Implementation of Bhaashaa Sangam

In the first programme of *Bhaashaa Sangam*, students were exposed to and given opportunities to learn five sentences from the 22 scheduled languages. As a result, students developed curiosity to learn more about the languages and attempted to know more about the cultural, social as well as linguistic background of people who speak these languages. In this programme of *Bhaashaa Sangam*, students are being given bunches of about 100 sentences in the 22 languages. Appropriate environment needs to be created before introducing students to these sentences, so that these sentences can be learnt with ease and spontaneity. We believe that students will go beyond and become familiar with the languages.

- This programme will be operated and executed in all the states and union territories by the Education Department.
- All the 22 languages of the Indian Constitution are included in this programme. Short and simple sentences used in day-to-day life contexts have been prepared for this programme. These sentences are shared with schools, teachers and students in the form of audio, video with Indian Sign Language (ISL) and print booklet.

Presentation of the booklet

- The sentences given in this booklet are in dialogue form. These sentences are relevant and based on the subjects /topics from the daily lives of students.
- The sentences are presented in the following way: **i.** In the Indian language, **ii.** In Devanagari script, **iii.** In Hindi, **iv.** In Roman script and **v.** In English.
- 20 working days have been assigned to understand and practice the sentences in different topics for one language.
- Allocation of days has been suggested for every topic and the sentences under each topic. If sentences are more for a topic, number of days can be increased for practice as required.
- Process for preparation of a conducive environment should start one month prior to the formal introduction of the sentences.
- To achieve the desirable objectives, the same content can be practiced and repeated in the following months.
- For documentation of this project and motivation of the schools, there are some suggestions. For example, schools can upload pictures and videos of principal activities/ daily exercises of students. Education Departments, C.E.Os, D.E.O., B.E.Os in the States and Union Territories can also upload the pictures or videos of these activities at the Block / Centre /Zonal or State levels. Ministry of Education (MoE), School Education and Literacy Department, Government of India can select best school, best block, best district, best state / union territory on the basis of these pictures / videos and confer prizes to them.
- If a student knows the language of the neighbouring state (reading, writing, speaking), s/he should be encouraged to help other students learn the same. Similarly, if a teacher, parent any other government servant or any other person knows some other language they can be invited to read out the sentences for students.
- Proposed activities must be conducted in conducive and interesting environment, so that the students can use the language they are learning in their daily conversation. This can also create a fun atmosphere. Teachers should also participate in the conversations.

Proposed activities

There are about 100 sentences from different topics. **States / School systems can select a language of another state, practice and speak in the same language.**

- The dialogues / conversations will be practiced and done during the morning assembly and as and when students find time to do so.
- Students should be encouraged to prepare posters, infographics of depicting these sentences and display them on the notice boards or on walls in the schools.
- Teachers may address students in the same language to encourage them to use the language.
- Students would be encouraged to share these sentences with their family members and neighbours too.
- Activities related to this project can be organized at school level.
- To create further interest in the language, folk songs, popular songs, poems and game-songs can also be used.
- During the teaching of subjects like Languages, Geography, History and Science these sentences can be used at appropriate places in the right context as the sentences are relevant to the subjects and for students.

To conduct this programme efficiently in our schools we can prepare in the following ways

- The Head of School and all the teachers must read the content related to this programme. After reading the content, there should be a discussion about various aspects of the programme. This programme is to promote multilingualism, so a shared vision has to be developed.
- The participation of parents is essential for the success of the programme. Parents should be made aware of the programme through Parent Teacher Meetings (PTM). They should be encouraged to share their ideas and suggestions.
- For making this programme a success, it is important that everyone in the school must be aware of their responsibility. One of the teachers teaching classes 4th to 8th should take the responsibility as a coordinator and two or three teachers can take up the role of co-coordinators.

Preparation for multilingual class: Creating environment in the classroom

This programme will enable the students to experience a language that they might not have heard of in school. Probably, they may have heard the name of the language, but might not have any experience of listening to it. This language can not only be unfamiliar, but the

sounds, the voice modulations, all these can be very new to them. Students and teachers will have to familiarize themselves with the sounds and pronunciation of the language. We can spend an entire month on the same and enjoy listening to the new language. This engagement will result in friendship with the language.

Stress free, informal environment should be created with ample use of songs, games, popular folk songs and appropriate film songs. Riddles and jokes should not be left behind, especially those in which sounds and words are used in a playful manner. Materials will be made available to you but feel free to use resources from internet. Enjoy speaking, listening, playing, muttering and singing. No material is better than our enthusiasm and fun. We don't need to invest too much time in classroom for this. 10 to 15 minutes twice a day are enough. We should be well prepared. These 10 to 15 minutes can be scheduled whenever the students have time, after the lunch-break or in the last period. All efforts are only to make the ears habitual of listening to the new language and enjoy it. It has to be informal. No formal testing or evaluation should be done.

- During this period we may need some resources which will help us to create the right environment to learn a new language in the class. A list of such sources is enlisted here where we can find materials in different languages:
 - National Council of Educational Research and Training
 - State Council of Educational Research and Training
 - District Institutes for Education and Training
 - Centre for Cultural Resources and Training
 - Children Film Society
 - National Book Trust
 - Any other institution interested in Bhasha Sangam.

Process of learning: Children's responses

When children listen to a new language that they may not have heard earlier, they would respond differently. It is a possibility that at the earnest, some students may not show any interest in the language as they may find it strange, some may find it amusing and some others may even make fun of it. We should be prepared for all kinds of responses. The respect, interest and enthusiasm displayed by us, while introducing the new language to the students, will guide development of their attitude towards it.

Creative assessment

During assessment, it would be helpful to keep in mind that the objective of this programme is not to teach students the language; it is not possible in twenty days. Listening to these sentences of the reference language is attributed to listening of the language. Moreover, the objective of this programme is not rote memorization of these sentences. Rather, the change in our attitude towards a language that is different from the one that we are familiar with during the programme will be the signal of its success. The emergence of understanding among students that there are diverse languages in our country (and in the world) and are equally accomplished as well as beautiful as their own language will lead to love and respect for all languages. It is important that our assessment procedures should be able to recognize this understanding. The reference of assessment should be such that students are able to enjoy the usage of language.

During the programme for 20 days, we should observe the responses, participation and enthusiasm of students. Keep recording of your comments in a notebook. If we have been able to create a conducive environment for acquiring a new language during the initial month, then observation will not be a difficult task. We can do the assessment at three levels:

- As whole class group
- In small groups or pairs
- At individual student level

With reference to the programme, assessment on the basis of suggested sentences can be done on different aspects of the language. Sentences have been categorized in different topics. In this manner, every topic provides a novel context for communication. The five questions mentioned below, focus on various aspects of the language. Assessment can include words, meaning of words and sounds in context, identification of some prominent words and guessing their meaning in context, asking questions by referring to the context of the language. This assessment does not judge the memory power of the students in any way. Similarly, there should not be too much emphasis on correct pronunciation as regional variations in pronunciation of any language is obvious.

- Question 1. Can students listen and differentiate between sentences of the reference language from other languages?
- Question 2. Can students guess the context/ topic by listening to the suggested 100 sentences?
- Question 3. Are the students able to come up with meanings of prominent words from the suggested topics in focused discussions?
- Question 4. Can students answer the questions asked in the reference language?
- Question 5. Can students ask a question from the suggested topics in the reference language, after becoming aware of the context?

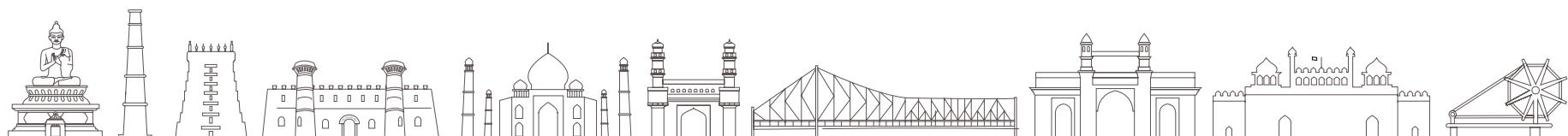
Some suggested methods for assessment of aforementioned questions are given below. You can change them according to the need

and the context. Keep a detailed record of the changes or self-created methods used for assessment.

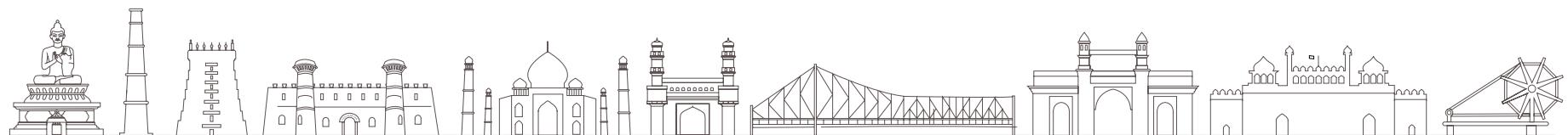
- Make students listen to 3 or 4 audio clips of different languages. Ask them to identify the audio clip of language they are learning.
- Let students listen to the conversation on a topic from the reference language or ask two students to perform a role play or play an audio clip. Students should be able to identify the subject or topic of the conversation.
- When students are able to identify the topic/ subject of conversation, ask them to reveal the words and their meanings that enabled them to guess the topic/ subject.
- Ask a question in the reference language from the suggested topics/ subjects. The students should be able to reply to the question in the same language.
- Give reference to a topic/ subject. Ask the students to carry on with the conversation in the same language.

It will be a good practice that all these activities are conducted in the classroom in play-way manner. Appreciate capacity for guessing, finding the meaning and understanding of the students. It is important for two reasons. The first is that the foundation of a language is inherent in finding the meaning of the utterances. The second is that everyday life does not focus on precision in multilingualism but on attempting to understand each other. Similarly, we should also try to understand what students want to convey.

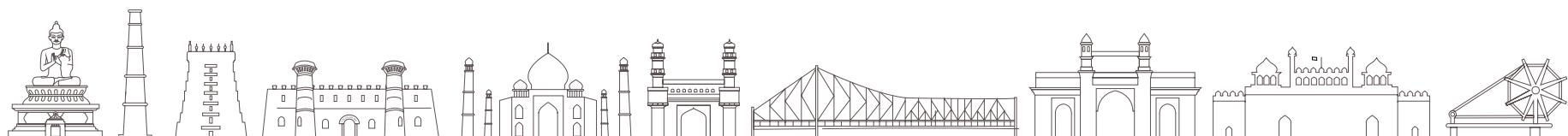
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ପାଇଲୋ ମାହା ହିଲୋକ ଉପୁରୁଷ	ପାଇଲୋ ମାହା ହିଲୋକ ଉପୁରୁଷ	ପହଳା ଦିନ ଜାନ-ପହଚାନ	Poilo Maha hilok Upurum	First day Introduction/ Familiarisation
ଆପଣଙ୍କ ନାମ କେତ?	ଆମାକ୍ ଜୁତୁମ ଚେତ?	ଆପକା ନାମ କ୍ୟା ହୈ?	Amak nutum chet?	What is your name?
ଗନ୍ଧି.କ୍ ନାମଙ୍କ କେଣ୍ଟି ପିଲେଖାଏ ।	ଇଂଜାକ୍ ଜୁତୁମ ଦୋ ମୁସକାନା	ମେରା ନାମ ମୁସକାନ ହୈ।	Inak nutum do muskan.	My name is Muskan
ଆପ କେଣ୍ଟି ଶିଖି କୁଣ୍ଡଲିଷ୍ଟିକ୍ ଥାରି ବାଣୀଏ ।	ଆମ ଦୋ ଓକା ଚାନଚ ରେମ ଓଲୋକ୍ କାନା?	ଆପ କିସ କକ୍ଷା ମେଂ ପଢ଼ି/ପଢ଼ିତେ ହୁଁ?	Amdo oka chanochrem olok kana?	In which class do you study?
ମୈ କେଣ୍ଟି ଗଲାର୍.ପ୍ କୁଣ୍ଡଲିଷ୍ଟି ଲାପ ଥାରି ବାଣୀଏ ।	ଇଂଜ ଦୋ ଇରାଲ ଚାନଚରିଜ ଓଲୋକ୍ କାନା।	ମୈ କକ୍ଷା ଆଠ ମେଂ ପଢ଼ି/ପଢ଼ିତା ହୁଁ।	Indo iral chanochren olok kana.	I study in Class VIII.
ଆପ ଆଲେ-ବାବାକ ଜୁତୁମ କେତ?	ଆମ ଆୟୋ-ବାବାକାକ ଜୁତୁମ ଚେତ?	ଆପକେ ମାଁ-ପିତା କା ନାମ କ୍ୟା ହୈ?	Am ayo-babawak nutum chet?	What are the names of your parents?
ମୈ ଆଲେ-ବାବାକ ନାମଙ୍କ କେଣ୍ଟି ପିଲେଖାଏ ଆମ ବାବାକ ନାମଙ୍କ କେଣ୍ଟି ପାଇଲୋକ ।	ଇଂଜ ଆୟୋବା: ଜୁତୁମ ଦୋ କୁସୁମ ଆର ବାବାକାକ ଜୁତୁମ ଦୋ ପ୍ରକାଶ ।	ମେରୀ ମାଁ କା ନାମ କୁସୁମ ଔର ପିତା କା ନାମ ପ୍ରକାଶ ହୈ।	In ayowak nutumdo Kusum ar Babawak nutum do Prakash.	My mother's name is Kusum and my father's name is Prakash.



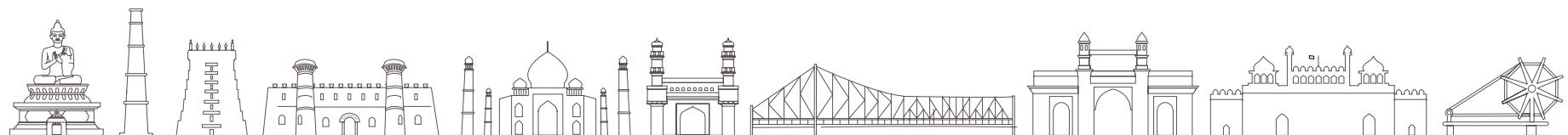
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପ କୁଣ୍ଡ ଥିଲାଇବା ଠାରିଟା ?	ଆମ ଦୋ ଓକାରେମ ତାହନ୍ତା ?	ଆପ କହାଁ ରହତି/ରହତା ହୈଂ?	Amdo okarem tahena?	Where do you live?
ଗ୍ରାମ କୁଣ୍ଡ ଶଳୀକାଳିବା ଠାରିଟା ?	ଈଜ ଦୋ ରାଁଚି ରେଜ ତାହନ୍ତା।	ମୈ ରାଁଚି ମେଂ ରହତି/ରହତା ହୁଁ।	In do Ranchi ren tahena.	I live in Ranchi.
ଦୁଇଦିନ ଥିଲା ୦୨୯ଦିନ ପଥାଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ: ଆମଟାଇ.ବେ ୧୫୮୩୫.ବେଳା	ଦୋସରା ଆର ତେସାରମାହା ହିଲୋକ ଆଲେୟାକ୍ ବିରଦ୍ଗାଙ୍ଗାଡ଼	ଦୂସରା ଔର ତୀସରା ଦିନ ମେରା ବିଦ୍ୟାଲୟ	Dosar maha hilok aleyak birdagarh	Second & third day My Shcool
ଆମଟାଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ.ବେଳା ନାଟାଇବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ?	ଆପେୟାକ୍ ବିରଦ୍ଗାଙ୍ଗାଡ଼ ରେନାକ୍/ ରେୟାକ୍ ଜୁତୁମ ଚେତ୍ ?	ଆପକେ ସ୍କୂଲ କା ନାମ କ୍ୟା ହୈ?	Apeyak birdagarh renak/ reyakNutum chet?	What is the name of your school?
ଆମଟାଇ.ବେ ୧୫୮୩୫.ବେଳା ନାଟାଇବା/ନାଟାଇବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ମଧ୍ୟାହ୍ନ ବେଳା ନାଟାଇବାରେ ଏଥାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ଏଥାରେ	ଆଲେୟାକ୍ ବିରଦ୍ଗାଭାଙ୍ଗ ରେୟାକ୍ ଜୁତୁମ ଦୋ ହୋଯୋକ କାନା ରାଜକୀୟ ବାଲ ବିଦ୍ୟାଲୟ।	ମୈରେ ସ୍କୂଲ କା ନାମ ରାଜକୀୟ ବୌଲ ବିଦ୍ୟାଲୟ ହୈ।	Aleyak birdagarh renak/ reyak Nutum do huyuk kana Rajakiya Bal Vidyalaya.	The name of my school is Rajkiya Bal Vidyalaya.
ଆମଟାଇ କିମ୍ବା ପଥାଇବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା-କିମ୍ବା ?	ଆପେରେନ ଚାନ୍ଦୁ-ମାଚେତ ଅୱକା ସାତାମେ ପାଙ୍ଗହାବ ପେୟା?	ଆପକେ କକ୍ଷା ଅଧ୍ୟାପକ କୌନ- ସା ବିଷ୍ୟ ପଢ଼ାତେ ହୈଂ?	Aperen chanoch-machet okatak Satame padhao peya?	What subject does your class teacher teach?



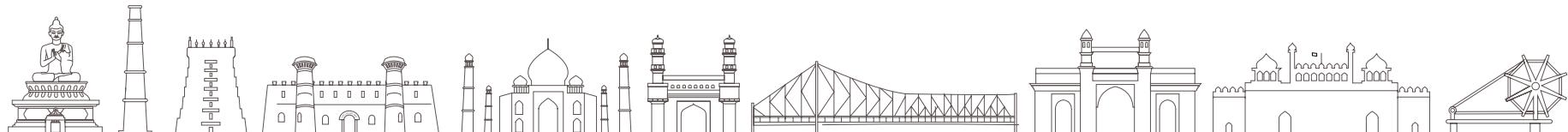
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପର ଲେଖ ପଥାଇଯି ପଥାଇଯି କିମ୍ବା ଗନ୍ଧାରାମା ହାତୀ.ଲେଖାଇ ପଥାଇଯାଇ ଦିଲାଇ ।	ଆଲେରେନ ଚାନ୍ଦୁ-ମାଚେତ ଅଂଗ୍ରେଜୀ ପାରସ୍ମୀୟ ପାଇହାବ ଲୈୟା ।	मेरੇ କକ୍ଷା ଅଧ୍ୟାପକ ଅଂଗ୍ରେଜୀ ଭାଷା ପଡ଼ାତେ ହୁଏ ।	Aleren chanoch-machet Engreji Parsiye padhao leya.	Our class teacher teaches English language.
ଆପଥାଇ କିମ୍ବା ଥିବାଇଥାଇ କାହାରିପଣ୍ଡିତ ମାତ୍ରାମା କିମ୍ବା ପଦାଇଥାଇ କାହାରି ?	ଆମାକୁ ଦୋ ଆୱକା ସାତାମରେ ଜାସତି ଗାର୍ଜ ମେନାକୁ ତାମା?	ଆପକି କିସ ଵିଷୟ ମେ ଅଧିକ ରୁଚି ହୁଏ?	Amak do oka satamre jasti garaj menak tama?	Which subject interests you the most?
ନା କିମ୍ବା ହାତୀ.ଲେଖ ପଥାଇଯାଇଲେଖା ଦିଲାଇଥାଇ-ଥା ।	ଇଜ ଦୋ ପାରସୀ ପାଇହାବ ଗେଜ କୁଶିଯାକୁ ଆ ।	ମୁଝେ ଭାଷା ପଡ଼ନା ଅଚ୍ଛା ଲଗତା ହୁଏ ।	In do parsi padhao gin kusiyak a.	I like learning languages.
ଆପ ହାତୀ.ଲେଖ ପଥାଇଯାଇ କିମ୍ବା ପିଟକାଇ-ଥା ଦିଲାଇଥାଇ-ଥା ?	ଆମ ପାରସୀ ପାଇହାବ ଚେଦାକୁ ଏମ କୁଶିଯାକୁ ଆ?	ଆପକେ ଭାଷା ପଡ଼ନା କ୍ଯାହିଁ ଅଚ୍ଛା ଲଗତା ହୁଏ?	Am Parsi padhao do chedak em Kusiak a?	Why do you like learning languages?
ଆପଥାଇକି ଥିଲାନ୍ଦୁରୁଦ୍ଧା କାହାରି, ଥିଲାନ୍ଦୁ କାହାରି କାହାରି, ଆପଥାଇକି କାହାରି କାହାରି କାହାରି ।	ଆନାରେ ଦୋ ଓନଙ୍ଗିରେ କୋ ତାହେନା, ଆନାରେ ଦୋ କାହନୀ କୋ ତାହେନା, ଆନାରେ ଗାୟାନ ତାହେନା।	ଇସମେ କବିତାଏଁ ହୋତି ହୁଏ, ଇସମେ କହାନିଯାଏଁ ହୋତି ହୁଏ, ଇସମେ ନାଟକ ହୋତେ ହୁଏ ।	Onaredo onodhen ko tahena, Onare do kahani ko tahena, Onare do Gayan ko tahena.	I like learning languages because they have poetry, stories and drama.



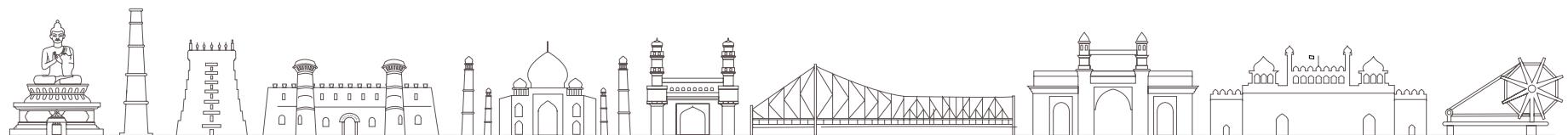
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଡ଼ି, ଓଡ଼ି, କୋଟିର ପଥିନ୍ଦିନିର ଲାହାରିଆହ କୋଟିଲାହାର-ରେ ।	ହୋୟ-ହୋୟ, ଗାୟାନ ମାତୋ ବୋନ ସାପଙ୍ଗାଵ ଦାଢେୟାକ୍ ଗୋ ।	ହାଁ-ହାଁ, ନାଟକ ତୋ ହମ ଖେଳ ଭୀ ସକତେ ହୁଁ ।	Hoi-hoi, gayan mato bon sapdao honbon dareyak ge.	Yes, we can play dramas.
ଆପ କେଣ ଥିବା ଥିବା ରୁଥିଲାଗାନ୍ତିର ଲାହାର କୋଟିଲାହାର-ରେ ?	ଆମ ଦୋ ଓକା-ଓକା ପାରସିତେମ ରୋଡ ଦାଢେୟାକ୍ ଆ ?	ଆପ କୌନ-କୌନ ସି ଭାଷାଯେ ବୋଲ ସକତେ ହୁଁ ?	Am do oka-oka parsitem ror Dareyak a?	Which are the languages you can speak?
ଗପ କେଣ ମାରାଶୀ, ଅତ୍ତକାଳୀନୀ, ବନାନୀର ଆଲ ଏତାବେଳାନୀ ରୁଥିଲାଗାନ୍ତିର ଲାହାର ୦୨୧ ଲାହାର କୋଟିଲାହାର-ରେ ।	ଇଜ ଦୋ ହିଂଦୀ, ଅଂଗ୍ରେଜୀ, ଖାସି ଆର ନିକୋବାରୀ ପାରସି ତେଜ ରୋଡ ଦାଢେୟାକ୍ ଆ ।	ମୈ ହିଂଦୀ, ଅଂଗ୍ରେଜୀ, ଖାସି ଔର ନିକୋବାରୀ ବୋଲ ସକତା ହୁଁ ।	In do Hindi, Angreji, Khasi, Nikobari parsiten ror dareyak a.	I can speak Kannada, English, Konkani and Tulu.
ପ୍ରେସ୍ର ପଥିନ୍ଦିନ ମାରାଶୀ: ଗପ ଥାତେ-ପାଠୀରୀ	ପୁନୁନ ମାହା ହିଲୋକ୍ ଇଜ ଆୟୋ-ବାବା	ଚାଁଥା ଦିନ ମେରେ ମାତା-ପିତା	Punun Maha Hilok In ayo-baba	Fourth day My Parents
ଆପେ ଥାବାନ୍ଦେଇ ଥିବାରେ କାହାର-ପାଠୀରୀତେ-ଥି ?	ଆପେ ଓଡ଼ାକ୍ ରେ ଓକୋୟେ ଇଶିନ ବାସାଙ୍ଗ ଆ ?	ଆପକେ ଘର ମେଂ ଖାନା କୌନ ବନାତା ହୈ ?	Ape odak re okaye ishin-basang-a?	Who cooks food in your house?



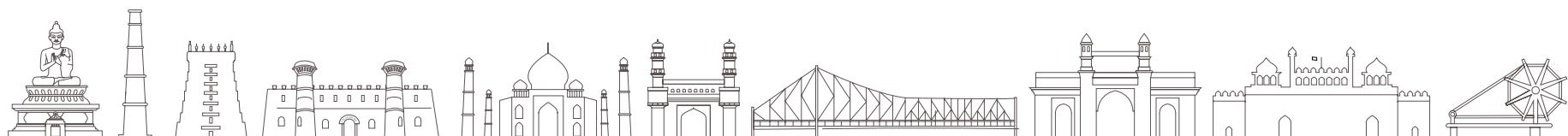
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆଜେ ଆଜି କଥାରେ କେବଳ ଖାଦ୍ୟ ପାଇବାରେ ନାହିଁ ।	ଆୟୋ ଆର ବାବା ବାନା ହଙ୍ଗେକିନ ଈସିନ ବାସାଙ୍ଗ ଆ ।	ମାଁ ଓର ପିତାଜୀ ଦୋନୋ ଖାନା ବନାତେ ହୁଁ ।	Ayo ar baba bana horge kin isin-basang-a.	Both my father and mother cook food in our house.
ଆପ କୁଟି ଥିଲାର କଥାରେ କେବଳ ୦୨୦ ଲାଗନ୍ତା ଥିଲାଯଥିଲା ?	ଆମଦୋ ଅୱକ୍ଷ୍ୟ ବିରଦ୍ଧାଗାଢ଼ ଏ ସେଟେର ଓଟୋକାମା ?	ଆପକେ ସ୍କୂଲ କୌନ ପହୁଁଚାତା ହେ ?	Amdo okoy birdagarhtey seter hotokama?	Who drops you at school?
ଆଜି ନଥିଲାଇ ଆଜେ, ଆଜି ଥିଲାଇ ନଥିଲାଇ କଥାରେ କେବଳ ୦୨୦ ଲାଗନ୍ତା ଥିଲାଯଥିଲା କଥାରେ କେବଳ ୦୨୦ ଲାଗନ୍ତା ?	ଆୟୋ ଜୋଖାନ ଆୟୋ, ଆୟୋ ଆୟୋ ଜୋଖାନ ବାବା ବିରଦ୍ଧାଗାଢ଼ ସେଟେର ଓଟୋ କିନ ହିଜୁକ୍-ଆ ।	ମୁଝେ ସ୍କୂଲ ଛୋଡ଼ନେ କବୀ ମାଁ କବୀ ପିତାଜୀ ଆତେ ହୁଁ ।	Oka jokhan ayo, oka oka jokhan baba birdagarh seter oto kin hijuk-a.	Either my father or my mother drop me at school.
ପାଇଁ-ପାଇଁ ପାଇଁ-ପାଇଁ କେବଳ ଆଜିର କେବଳ କଥାରେ ?	ଏଣ୍ଟାତ୍-ଆପାତ୍ ମାଚେତ ମିଦୁନରେ ଆୱକ୍ଷ୍ୟ ହିଜୁକ୍-ଆ ?	ଅଭିଭାଵକ-ଶିକ୍ଷକ (ପୈରିଟୀଚର) ମୀଟିଙ୍ ମେ କୌନ ଆତା ହେ ?	Engat-apat-machet midunre okoye hijuk-a?	Who comes to attend parent-teacher meetings?
ପାଇଁ-ପାଇଁ କେବଳ ଆଜି ନଥିଲାଇ ଆଜେ, ଆଜି ନଥିଲାଇ କଥାରେ କେବଳ ଆଜିର କଥାରେ ।	ପୀ.ଟୀ.ଏମ. ରେ ଆୟୋ ଜୋଖାନ ଆୟୋ ଆରହୋ ଆୟୋ ଜୋଖେଚ ବାବାଯ ହିଜୁକ୍-ଆ	ପୀ.ଟୀ.ଏମ. ମେ କବୀ ମାଁ ଓର କବୀ ପିତାଜୀ ଆତେ ହୁଁ ।	P.T.M. re oka jokhan ayo arhon oka jokhech babay hijuk-a.	Sometimes my father and sometimes my mother come to the P.T.M.



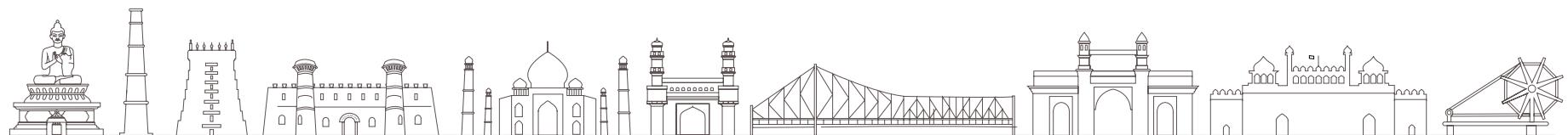
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ପଥମ୍ବ ପଥମ୍ବା ଓରଭେ ନଥପଥ୍ବ-୧୯୩୫	ମଁଡେ ମାହା ହିଲୋକ ଜୋମାକ୍-ତୁଆକ୍	ପାଚବାଁ ଦିନ ଖାନ-ପାନ	Made-maha Hilok Jomak-nuak	Fifth day Food
ଆପ କଥ ଛଟକ ନଥପଥ୍ବ ବ୍ୟାଗଲିଥ୍ବ-ଥ ?	ଆମ ଦୋ ଚେତ୍ ଜୋମେମ କୁଶିଆକ୍-ଆ?	ଆପକେ ଖାନେ ମେ କ୍ୟା ପସଂଦ ହୈ?	Amdo chet jomen kusiak a?	What do you like to eat mostly?
ଗପ କଥ କେବଳ ନଥପାପ ବ୍ୟାଗଲିଥ୍ବ-ଥ ।	ଇଜ ଦୋ ସୋଡେ ଜୋମିଜ କୁଶିଆକ୍ ଆ।	ମୁଝେ ଖାନେ ମେ ଖିଚଙ୍ଗୀ ପସଂଦ ହୈ।	In do sode jomin kushiak a.	I like to eat khichdi.
ଆପକେ କଥାବଳୀ ବରଷା/ ଦୃଢ଼ବଳୀ ଥବାବଥ ନଥ ନଥ.କୋ ନଥପଥ୍ବ-ଥ ?	ଆପେ ଏଲେକା ରେ/ଟଠାରେ ଅୱକାକୋ ଜୋ ଜାସତି ଜାମୋକ୍-ଆ?	ଆପକେ ଇଲାକେ ମେ କୌନ ସା ଫଳ ଜ୍ୟାଦା ମିଲତା ହୈ?	Ape tothakore/elekare okako jo jasti namok a?	Which fruit is plentiful available in your area?
ଆପକେ କଥାବଳୀ କଥ ପାଲଥ.ବା, ପାଲଥ. ନଥ.କୋ ନଥପଥ୍ବ- ଥ । ପଦ୍ମବଳୀଟ ଗପକଥ ବାଲିଥ.କୋ ବ୍ୟାଗଲିଥ୍ବ- ଥ ।	ଆଲେ ଔନାକୋରେ ଦୋ ପିଯାରି, ପିପା ଜାସତି ଜାମୋକ୍-ଆ। ମେନଖାନ ଇଜ ଦୋ କାଯରା ଗେଜ୍ କୁଶିଆକ୍ ଆ।	ହମାରେ ଯହାଁ ଅମର୍ଦ୍ଦ, ପପିତା ଜ୍ୟାଦା ମିଲତା ହୈ। ଲେକିନ ମୁଝେ କେଲା ପସଂଦ ହୈ।	Ale onakore do piyari, pipa jasti namok a. Menkhan in do kaira gen kushiyak a,	Guava and Papaya are available in my area, but I like Banana the most.



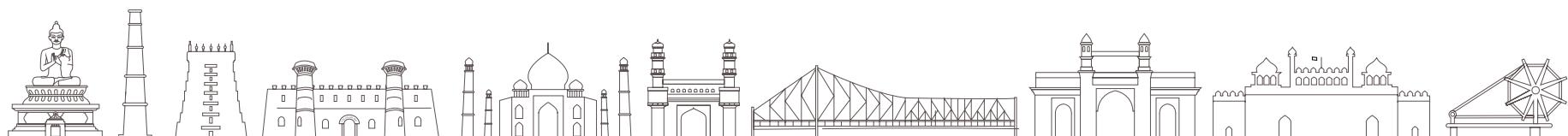
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
୦୬୯୬ଟ ପଶ୍ଚାତୀ ଓରାବଜେ ଏଥାଣିଲାଇ	ତୁରୁଈ ମାହା ହିଲୋକ୍ ସାଂବାର	ଛଠା ଦିନ ସେହତ	Turui Maha Hilok Sanwar	Sixth day Health
ଆପ କୃତି କ୍ଷେତ୍ରକୁ କେବଳ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ?	ଆମ ଦୋ ସେତାକ୍ ବେଡ଼ା ତିନ ରେମ ବେରେତ୍-ଆ?	ଆପ ସୁବହ କବ ଜାଗତେ ହେଲେ?	Am do setak beda tin rem beret-a?	At what time do you get up in the morning?
ଗ୍ରୀ କୃତି କ୍ଷେତ୍ରକୁ କିମ୍ବା ୦୬୯୬ଟ କିମ୍ବା ୦୨୧ କିମ୍ବା ?	ଇଜ ଦୋ ସେତାକ୍ ବେଡ଼ା ତୁରୁଈ ବାଜାତେଜ ବେରେତ୍-ଆ।	ମୈ ସୁବହ ଛା: ବଜେ ଉଠତା ହୁଁ	In do setak beda turui baja ten beret-a.	I get up at six O'clock in the morning.
ଆପ କୌ କୋଇଅପ ଓରାବଜେ-ଟପ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ?	ଆମ କି ଦିନାମ ହିଲୋକ୍ ଏମ ବ୍ୟାଯାମ ଗେଯା?	କ୍ୟା ଆପ ପ୍ରତିଦିନ କସରତ କରତେ ହେଲେ?	Am ki dinam hilok em beyam geya?	Do you do exercise everyday?
ଓଡ଼ି ! ଗ୍ରୀ କୃତି କ୍ଷେତ୍ରକୁ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ?	ହୋଁ ! ଇଜ ଦୋ ଯୋଗ ବ୍ୟାଯାମିଜ କରାବ ଗେଯା।	ହୋଁ ! ମୈ ଯୋଗ କରତୀ/କରତା ହୁଁ	Hoi! In do jog beyam- in korao geya.	Yes, I practice yoga.
ଆପେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ?	ଆପେ ବିରଦାଗାଙ୍କ ରେ ଜାହାୟ ଯୋଗ ମାଚେତ୍ ମେନାକ୍ କୋଆ?	ଆପକେ ସ୍କୁଲ ମେ କୋଈ ଯୋଗ ଶିକ୍ଷକ/ଶିକ୍ଷିକା ହେଲେ?	Ape birdagarh re jahai jog machet menak kowa?	Is there a yoga teacher in your school?



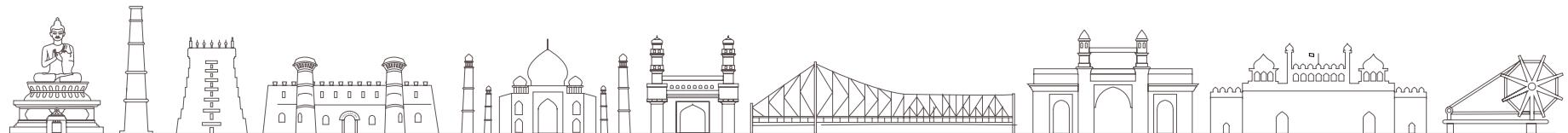
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଡ଼ି ! ଆପଟିଆଇ ଠାରାକୁଆ.ବୋଗାରାଇ ନେବ୍ରାଇଟାଲାପ-ପାଇୟୁସନ ପଟ୍ଟାଳାଇ ।	ହଁୟ, ଆଲେୟାକ୍ ବିରଦାଗାଙ୍କରେ ଯୋଗ ବ୍ୟାୟାମ ମାଚେତ୍ ମେନାୟା?	ହାଁ, ହମରେ ସ୍କୂଲ ମେଁ ଯୋଗ ଶିକ୍ଷକ ହୁଁଏଇ ।	Hoi, aleyak birdagarh re jog beyam machet menaya?	Yes, we have a yoga teacher in our school.
ତାର କଥା ଆପଟ ନେବ୍ରାଇଟାଲାପ ପାଇୟୁସନ ଅନ୍ଧାରା ବୋଗାରାଇ ନେବ୍ରାଇଟାଲାପ ବଥିବ କାହାର ଉପାଟାଇ ।	ଉନି ଦୋ ଆଲେ ଯୋଗ ବ୍ୟାୟାମ ଆର ସୌଵତେ ଆରହଁ ଏଟାଗାକ୍ ବ୍ୟାୟାମକଯ ସେଙ୍ଗା ବାଲେୟା ।	କେ ହମେଁ ଯୋଗ ଔର ଦୂସରେ ବ୍ୟାୟାମ ସିଖାତି/ସିଖାତେ ହୁଁଏଇ ।	Unido ale jog beyam saonte arhon etagak beyamkoy sendawaleya.	She/He teaches us yoga and other excercises.
କଥାର ପଥାରା ମାରାଇବା ବିଷୟ-୨୦୨୦	ଏୟାୟ ମାହା ହିଲୋକ୍ ଖେଲ ଏନେଚ	ସାତବାଁ ଦିନ ଖେଲ-କୁଦ	Eyay maha hilok Khel-enech	Seventh day Games and Sports
ଥାପ ବିଷୟ-୨୦୨୫-୨୫ ବିଷୟ-କୁଶିଯାକ୍ ?	ଆମ ଖେଲ/ଏନେଚ ଏମ କୁଶିଯାକ୍ ଆ?	ଆପକୋ ଖେଲନା ପସଂଦ ହୈ?	Am khel/enech em kusiyak-a?	Do you like to play?



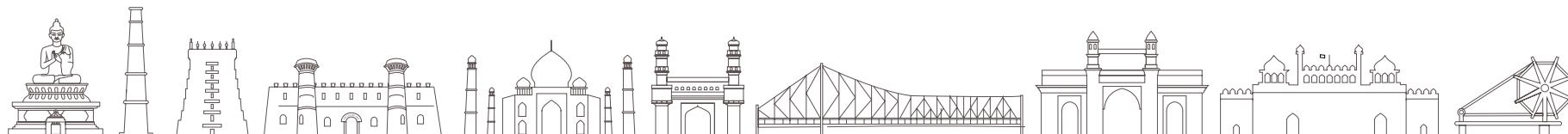
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଡ଼ି, ଗପ କଥା ଫୁଟ୍‌ବୋଲ୍‌ଡର୍‌ଙ୍କ ଖେଳାମାନ କୁଶିଆକ୍-ଆ ।	ହଁୟ, ଈଜ ଦୋ ଫୁଟ୍‌ବୋଲ୍ (ଗେଂଡ୍) ଏନେଚ୍/ଖେଳ ଈଜ କୁଶିଆକ୍-ଆ।	ହାଁ, ମୁଝେ ଫୁଟ୍‌ବୋଲ୍ ଖେଳନା ପସଂଦ ହୈ।	Hoi, In do footbol (gend) khel in kusiak- aa.	Yes. I like to play football.
ଗପ କଥା କଥାକୁଣ୍ଡଲ୍‌କ/ ଠିକାନାକୁ ଖେଳାମାନ - ଖେଳାମାନ କୁଶିଆକ୍-ଆ, ଆପ କଥା ?	ଈଜ ଦୋ (ଇନ୍ଡୋର ଗେମ୍) ଭିତାର ଖିଲୋଡି-କିଯିତ୍ କୁଶିଆକ୍-ଆ, ଆମ ଦୋ?	ମୁଝେ ଇନ୍ଡୋର ଗେମ୍ ପସଂଦ ହୈ ଓ ଆପକୋ?	In do bhitar khilond (indoor games) koin kusiyak-a, am do?	I like indoor games. What about you?
ଗପ ଓଡ଼ି ! ଗପ କଥା ଟେବିଲାଇ-ଗପ ଖେଳାମାନ ।	ଈଜ ହଁୟ ! ଈଜ ଦୋ ଟେବିଲ-ଟେନିସ ଈଜ ଖେଳ-ଆ।	ମୁଝେ ଭୀ। ମୈ ଟେବିଲ-ଟେନିସ ଖେଲତା/ଖେଲତି ହୁଁ।	In hon! In do table- tennis in khel-a.	Me too! I play table tennis.
ଆପ ଓଷଟାଗାଲେ ଡେପ- ଥେପ ଖେଳାମାନ ?	ଆମ ଵୀଡ଼ିଯୋ ଗେମ୍-କୋମ ଖେଳ- ଆ?	ଆପ ଵୀଡ଼ିଯୋ ଗେମ୍ ଖେଲତି ହେଲୁ?	Am video game-kom khel-a?	Do you play video games?
ଠାକୁର-ଙ୍କ, ଗପ କଥା ଓଷଟାଗାଲେ ଡେପ କଥା ଠାକୁର-ଙ୍କ ଖେଳାମାନ-କୁଶିଆକ୍-ଆ । ଗପ କଥା ଠାକୁର-ଙ୍କ ଖେଳାମାନ କୁଶିଆକ୍-ଆ । ନେପାଲ ଖେଳାମାନ-କୁଶିଆକ୍-ଆ ।	ବାଡ଼ାଆ, ଈଜ ଦୋ ଵୀଡ଼ିଯୋ ଗେମ୍ ଦୋ ବାଜ କୁଶିଆକ୍ ଆ। ଈଜ ଦୋ ବାହେରେ ଖେଲଗିଜ କୁଶିଆକ୍ ଆ, ଜେଲକା କବାଡ଼ୀ।	ହାଁ, ମୁଝେ ଵୀଡ଼ିଯୋ ଗେମ୍ ପସଂଦ ନହିଁ ହୈ। ମୁଝେ ବାହର ଖେଳନା ପସଂଦ ହୈ, ଜୈସେ କବାଡ଼ୀ।	Ban-a, In do video game do ban kusiak- aa. In do bahre khel gin kusiak-a. Jeleka kabaddi.	No, I don't like video games. I like to play outdoor games, like Kabaddi.



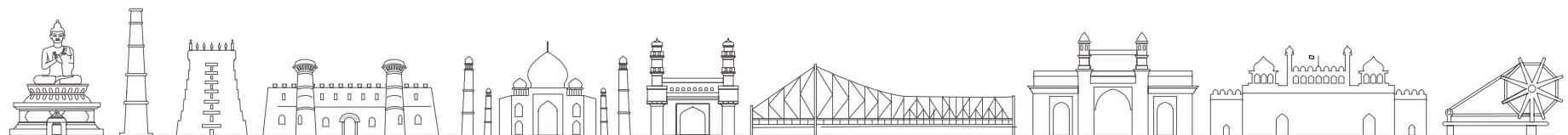
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଗୋଟିଏ.P, ଆହାର ଥିଲ ଉଚ୍ଚପ ପଶୁମା ମାତ୍ରମେ: ଆମୁଳ ଥିଲିଟିଏଲିକ୍	ଇରାଲ, ଆରେ ଆର ଗେଲ ମାହା ହିଲୋକ ଆବୋ ଆଡ଼େପାସେ	ଆଠବାଁ, ନୌବାଁ ଓରେ ଦସବାଁ ଦିନ ହମାରେ ଆସ-ପାସ	Iral, Are ar gel maha hilok Aabo adepase	Eighth, Ninth and Tenth day Our Surroundings
ଅହାର ନଥାନିଲାଲ/ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲା ଜୀବିତ/କଣ୍ଠ ଥି.ନ ଥି.୦୯୮ ବାଲା ?	ଆପେ ଟୋଠରେ/ଏଲେକା ରେ ଓକା ଗାଡା/ନାଈ ଆତୁକ୍ କାନା?	ଆପକେ ଇଲାକେ ମେଂ କୌନ-ସି ନଦୀ ବହତି ହେ?	Ape tothare/elakare oka gada/nai atuk kana?	Which river flows in your area?
ଥିଲେ ନଥାନିଲାଲ ଏକିମନ୍ଦିରାଳିଲାଲ ଥି.ନ ଥି.୦୯୮ ବାଲା ।	ଆଲେ ଟୋଠରେ/ଏଲେକା ରେଦୋ ସୋବୋରନାଖା ନାଈ ଆତୁକ୍ କାନା।	ମେରେ ଇଲାକେ ମେ ସୁର୍ବନାରେଖା ନଦୀ ବହତି ହେ।	Ale tothare/elekaredo sobornakha nai atuk kana.	River Subarnarekha flows through our village.
ଥିଲା ଲାଲା.ନୀ ବାଲା/ କଷାଯାଲ ବାଲା ଥି.ମାତ୍ରମେ ମାତ୍ରମେ ପରିଦର୍ଶକ-ଥା ।	ଓନା କିନାରି କୋରେ/ଧାରେ କୋରେ ଆଡିଗାନ ବାଗବାନ ମେନାକ-ଆ।	ଉସକେ କିନାରେ ବହୁତ ସାରେ ବଗିଚେ ହେଣେ।	Ona kinari kore/ dhare kore adigan bagwan menak-a.	There are many gardens on the banks of it.
ଥିଲେ ନନ୍ଦାରୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲା କଷାଯାଲ ବାଲା ମୁଖ୍ୟମନ୍ଦିର-ଥା ।	ଆଲେ ଜୋତୋହଙ୍କ ଓଂଡେ ଦାଁଡ଼ାନ ଲେ ଚାଲାକ-ଆ।	ହମ ସବ ବହାଁ ଘୁମନେ ଜାତେ ହେଣେ।	Ale joto hor onde dadhan le chalak-a.	We go to the there for a stroll.



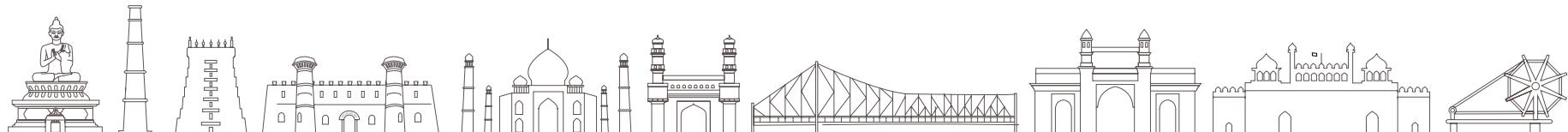
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପ ଥିଥାନ୍ତ କଥାଗଠିତାପ ପଥାରାଇବାରୁ ?	ଆମ ଓଂକରେ ଦାଁଙ୍ଗାନ ଏମ ଚାଲାକ୍-ଆ?	ଆପ କହାଁ ଘୁମନେ ଜାତେ ହେଣ୍?	Am okare dadan em chalak-a?	Where do you go for a stroll?
ଗପ କଥି ହାଲାଇବ ବିଶ୍ୱାସାର୍ଥ କଥାଗଠିତାପ ପଥାରାଇବାରୁ ?	ଇଜ ଦୋ ପାର୍କ ରେ ଦାଁଙ୍ଗାନ ଇବ୍ର ଚାଲାକ୍ ଆ।	ହମ ପାର୍କ ମେ ଘୁମନେ ଜାତେ ହେଣ୍।	In do park re dadanin chalak-a.	We go to the park for a stroll.
ଥିରଟଳିବ ଲାଯାର୍/ ଲାଲାଇବ ଲାଯାର୍/ ପାତାଇବ ଲାଯାର୍/ ପଟାଇବ ଲାଯାର୍-ଆ ।	ଆଲେୟାକ୍ ସାହର/ନାଗାର ସୋର ରେ ମିଟାଡ୍ ବୁରୁ ମେନାକ୍ ଆ।	ହମାରେ ଶାହର କେ ବାହର ଏକ ପହାଡ଼ ହୈ।	Aleyak sahar/nagar sor re mit-tan buru menak-a.	There is a mountain outside our city.
ଥିଲା କଥି କଥାଗଠିତାପ କଥାର୍ଥ କଥାର୍ଥ କଥାର୍ଥ କଥାର୍ଥ କଥାର୍ଥ ।	ଓନା ଦୋ ଦାଁଙ୍ଗାନ ରେନାକ ଆଡି ନାପାୟ ଠାଁବ କାନା।	ଯହ ଘୁମନେ କି ବହୁତ ଅଚ୍ଛି ଜଗହ ହୈ।	Onado danan renak adi napai thaon kana.	This is a nice place to move around.
ଥିରଟ ଲାଇବାଇଲାଇ/ ଲାଲାଇବ ଲାଇଲାଇ/ ପାତାଇବ ଲାଇଲାଇ ?	ଆପେ ଟୋଠରେ/ଏଲେକା ରେ ଖେତ କୋ ମେନାକ୍ ଆ।	ଆପକେ ଇଲାକେ ମେ ଖେତ ହେଣ୍?	Ape tohare/elekare khet ko menak a?	Are there fields in your area?
ଓଡ଼ି, ଆପ୍ଟ ଲାଲାଇଲାଇ/ ଲାଇଲାଇଲାଇ ଲାଲାଇଲାଇ ?	ହୋଁ ଆଲେ ଏଲେକା/ଟୋଠରେ ଆଡିମାନ ଖେତ ମେନାକ୍ ଆ।	ହୋଁ ହମାରେ ଇଲାକେ ମେ ବହୁତ ଖେତ ହୈ।	Hoi, ale eleka/totha re adigan khet menak-a.	Yes, there are many fields in our area.



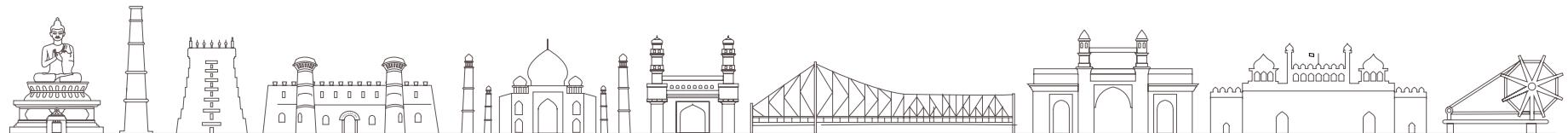
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପଟ ଶୀଘର ଠାଳ ଓହି ପରିଦିନ-ଥି ।	ଆଲେ ଓଂଡେ ବିର ହୋ ମେନାକ୍ ଆ।	ବହାଁ ଜଂଗଲ ଭି ହୈ।	Ale onde bir hon menak aa.	There is also a jungle there.
ଥିଏଥି ଠାଳ ଶିର ପାଞ୍ଚଶିଲିତ ନବାଲାଲିତ ପରିଦିନ-ଥି ।	ଓନା ବିରରେ ମିଟାଙ୍କ ଝାରନା ମେନାକ୍ ଆ।	ଉସ ଜଂଗଲ ମେ ଏକ ଝାରନା ହୈ।	Ona bir re mit-tan jharna menak-a.	There is a stream in the jungle.
ଆପ ନବାଲାଲିତ-ଟିଟାପ କରି ଥିବାକୁ ?	ଆମ ଝାରନାଯେମ ଜେଲେ ଆକାଦା?	ଆପନେ ଝାରନା ଦେଖା ହୈ?	Am jharna yem nel akada?	Have you seen a stream?
ଠାଇତି, କରି-ଗପ ବନ୍ଧାନୀ ବନ୍ଧାନୀ/କରିକରି ବନ୍ଧାନୀ ବନ୍ଧାନୀ ।	ବାଡ, ଜେଲିବ ଖୋଜ୍ କାନା/ ଜେଜେଲ ସାନାଜ କାନା।	ନହିଁ, ମୈ ଦେଖନା ଚାହୁଁଗା।	Ban, nel in khoj kana/nenel sanan kana.	No, but I would like to see one.
ଆପଟ ଶୀ.୦୫୦୨ ଓତାନିବୁ- ପର, ଗପ ନବାଲାଲିତ କରି ଥିଷୁଅପରିବାର ।	ଆଲେ ଆତୁତେ ହିଜୁକ୍ ମେ, ଈଜ ଆମ ଝାରନାଜ ଜେଲ ଓଚୋମେୟା।	ହମାରେ ଗାଁବ ଆନା, ମୈ ଆପକେ ଝରନା ଦିଖାଉଁଗୀ/ଦିଖାଉଁଗା।	Ale atute hijuk me, in jharnan nel ochomeya.	Come to our village, I will show you a stream.
ପାଞ୍ଚ-କରି ପାଞ୍ଚ ପଥିବାର ଓତାନିବୁ: ପଥିବାର (ନିଟିଥିତ- ନାମିତିତ)	ମିଦ-ଗେଲ-ମିଦ ମାହା ହିଲୋକ ମୋସମ (ରୀଯାଡ-ରାବାଙ୍କ)	ଗ୍ୟାରହବାଁ ଦିନ ମୌସମ	Mit-Gel-mit maha hilok Mosom(Reyad-raban)	Eleventh day Weather



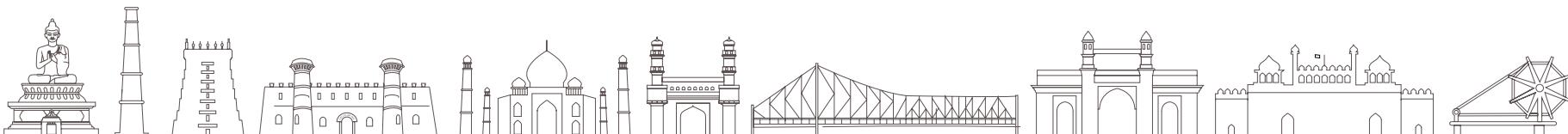
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଁ, ଠାମାର ହାତ ଆଜିମାତ୍ର କେ କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି ବାହାର । ଏଥାଠିବେ ହାତ ଆଜି କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି କାହାର ପାଦାନ୍ତିଲାନ୍ତି ବାହାର ।	ଓଁ, ତିହିଜ ଦୋ ଆଡ଼ିଜୋର ଉଦ୍ଧାର କାନା। ନିତୋକ୍ ଦୋ ଦାକ୍- ଜାଙ୍ଗି ହୋଯ ଲାଗତିକ୍ କାନା।	उଫ! ଆଜ ବହୁତ ଗର୍ମି ହେ ରହି ହୈ। ଅବ ବାରିଶ ହୋନୀ ଚାହିେ।	Oh, tihin do adijor ge udgar kana. Nitok do dak jani hui lagtik kana.	Oh! It's too hot today. I wish it rains now.
ଆହାର ମହାଦିନାଟ ପଥିବି କିମ୍ବାରିବାଛାଇଲା ?	ଆପେ ଟୋଠରେନାକ୍ ମୋସମ (ହୋୟ- ହିସିଦ) ଚେତ୍ ଲେକାନା ?	ଆପକେ କ୍ଷେତ୍ର ମେ ମୌସମ କୈସା ହୈ?	Ape totharenak mosom/ (reyad- rabang) chetlekana?	How is the weather (like) in your area?
ଆହାର ମହାଦିନାଟ ପଥିବି/ ମଧ୍ୟ-ମଧ୍ୟାହ୍ନ ହାତ ମହାଦିନାଟ କେ କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି କଷିଟଳାନ୍ତିଲାନ୍ତି ।	ଓଂଡେନାକ ମୋସମ/ହୋୟ- ହିସିଦ ଦୋ ଠିକ ଗେ ତାହେନା ଆର ବାଡଖାନ ଥୋଡା ଲୋଲୋ ତାହେନା।	ଯହାଁ କା ମୌସମ ଜ୍ୟାଦାତର ସାମାନ୍ୟ ଯା ଗରମ ରହତା ହୈ।	Odenak mosom/ hoihisid do thik ge tahena ar bankhan thoda lolo tahena.	The weather there is moderate or hot generally.
ଆପ କି ପଥାରିଛିବାପାପ/ କୋଟିର ମହାନାମ କିମ୍ବା ଆହାରା ?	ଆମ କି ମରୁଭୂମି/ ଗିତିଲଟାଁଡ଼ିମ ଜେଲ ଆକାଦା?	କ୍ୟା ଆପନେ ରେଗିସ୍ଟାନ ଦେଖା ହୈ?	Am ki morubhumim/ gitil tandim nel akada?	Have you seen a desert?



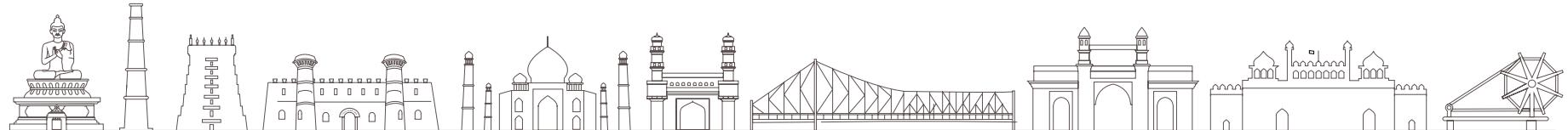
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଠାଇଁ, ଗ୍ରୀ କୁଣ୍ଡ ପଥିଲାନିଶିବପାତା/ଜୋଗା ହାମାର ଠାଇଁ.୧ ପଦାର ଆବାଶୀଳନ ।	ବାଡି, ଇଚ୍ଛା ଦୋ ମରୁଭୂମି/ ଗତିଲଟାଙ୍ଗି ବାଜା ବେଳ ଆକାଦା।	ନହିଁ, ମୈନେ ରେଗିସ୍ଟାନ ନହିଁ ଦେଖାଏ।	Ban, In do marubhumi/gitiltandi do ban nel akada.	No, I have not seen a desert.
ଥାଇଁ ପଥିଲାନ ଅ.ଗ୍ରାହି ପଥାର ଅ.ଲିଲା.୨୫୭-୩ ।	ଓଂଡେମା ଆଙ୍ଗିଗେ ଲୋଲୋ ଆଈକାକ୍ ଆ।	ବହାଁ ତୋ ବହୁତ ଗର୍ମୀ ହୋତି ହୈ।	Ondema adige lolo aikaok-a.	It's very hot there.
ଓଡ଼ି, ପଟ୍ଟିଲାନିଶିବ ପାତାରୀ. କୁଣ୍ଡ ଜୋଗା ଲାଲାପାର-୨୯ ଉଚ୍ଚ ।	ଘେମ, ମେନଖାନ ନିଂଦା ଦୋ ଗିତିଲ ରେୟାଙ୍ଗେ ଗେ।	ହାଁ, ଲେକିନ ରାତ ମେରେତ ଠଂଡା ହେ ଜାତା ହୈ।	Hoi, menkhan nida do gitil reyad-en ge.	Yes, but the sand becomes cold at night.
ଗ୍ରୀ ପଥିଲାନିଶିବପାତା/ ଜୋଗାର ହାମାର ପଦାରପ ବ୍ୟାକାରୀ ବାବାକାରୀ ।	ଇଚ୍ଛା ହୋଇ ମରୁଭୂମି/ଗତିଲଟାଙ୍ଗି ବେଳେ ସାନାତ କାନା।	ମୈ ଭି ରେଗିସ୍ଟାନ ଦେଖନା ଚାହତି/ ଚାହତା ହାଁ।	In hon marubhumi/ gitil tandi nenel sanan kana.	I would like to see the desert.
କାହାରାରାହିପ କାହାରାହ ପଥାରାହାର ଗ୍ରୀ କୁଣ୍ଡ ଆହାର ଥାରାହାର ପଥାର କାହାରାହାର ପଥାର କାହାରାହାର କାହାରାହାର ପଥାର କାହାରାହାର କାହାରାହାର ।	ଦିନକାଳମ ନିରୋନ ଛୁଟି ରେ ଇଚ୍ଛା ଦୋ ଆଲେ ଓଡ଼ାକ୍ ହଡ ସାଂବ ବୁରୁ ଦିସୋମ ଦାଙ୍ଗାନ ଇଚ୍ଛା ଚାଲାବ ଲେନା।	ମୈ ପିଛଲୀ ଗର୍ମୀ କି ଛୁଟିଯୋମେ ଅପନେ ପରିଵାର କେ ସାଥ ପହାଡ଼ୋ ପର ଘୂମନେ ଗ୍ୟାରି/ଗ୍ୟା ଥି/ଥା॥	Dinkalom niron chhutire in do ale orak hor saonte buru disom danan in chalao lena.	Last summer holidays I had visited Himalayas with my family.



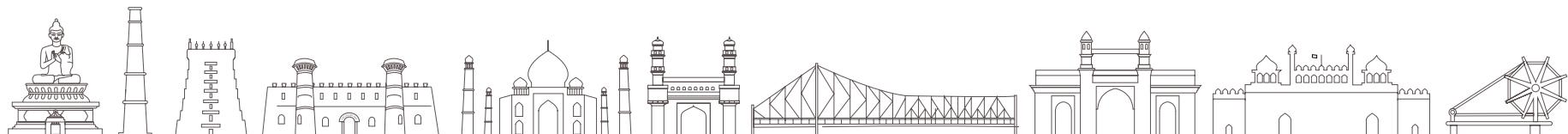
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଠୁଟ କୁଣ୍ଡ ଲାଗିଥାଇଲା କାଜାକ୍ ପାରାବ ପାରାବ ପାରାବ ହାତୁମୁଖୁ-ଆ ।	ଓଠୁଟ ଦୋ ରାବାଡ ଦିନ କାଜାକ୍ ବରଫ ଜୁରହାକ୍-ଆ।	ବହାଁ ସର୍ଦିଯୋମେ ବହୁତ ବର୍ଫ ଗିରିତି ହୈ।	Onde do raban din kajak baraf nuruk-aa.	It snows a lot during winter.
୧୨-୧୩ମୀ, ୧୨-୧୪ମୀ, ୧୨-୧୫ମୀ ଥିଲା ୧୨-୧୬ମୀ ପଥିବାରୀ ମାତ୍ରମେ: ହାତୁମୁଖୁ-ପାରାବ-ପିହା ।	ଗେଲବାର, ଗେଲପେ, ଗେଲପୋନ ଆର ଗେଲ ମଡେମାହା ହିଲୋକ୍ ପାରାବ-ପିହା	ବାରହଵାଁ, ତେରହଵାଁ, ଚାଁଦହଵାଁ ଓର ପଂଦହଵାଁ ଦିନ ଉତସବ-ତ୍ୟୋହାର	Gel-bar, gel-pe, gel- pon ar gel-mone maha hilok Parab-Piha	Twelfth, Thirteenth, Fourteenth and Fifteenth day Festivals
ଆପଣିରେ ବନ୍ଦଗାଲିଶୀଳିରେ ହାତୁମୁଖୁ-ପାରାବ କେବଳାକ୍ କାନା? ବାରହଵାଁ ?	ଆମ କୁଶିଯାନାକ୍ ପାରାବ ଦୋ ଓକାଟାକ୍ କାନା?	ଆପକା ପସଂଦୀଦା ତ୍ୟୋହାର କୌନ ସା ହୈ?	Amak kusianak parab do okatak kana?	What is your favorite festival?
ଗ୍ରହି.୬ ବନ୍ଦଗାଲିଶୀଳି ହାତୁମୁଖୁ-ପାରାବ ପଥିବାରୀ ।	ଇନ୍ଦ୍ରାକ୍ କୁଶିଯାନାକ୍ ପାରାବ ଦୋ ସହରାୟ	ମେରା ପସଂଦୀଦା ତ୍ୟୋହାର ସୋହରାୟ ହୈ।	In-ak-kusiak parab do sohrai.	My favorite festival is Sohrai.
ପଥିବାରୀ କୁଣ୍ଡ ଗ୍ରହି. ଅ.ପାରାବ ବନ୍ଦଗାଲିଶୀଳି-ଆ ।	ସହରାୟ ଦୋ ଇବ୍ ହିଁ ଆଙ୍ଗିଗେତ୍ କୁଶିଯାକ୍-ଆ।	ସୋହରାୟ ମୁଢ଼େ ଭି ବହୁତ ପସଂଦ ହୈ।	Sohrai do inhon adigen kusiak-a.	I also like Sohrai very much.



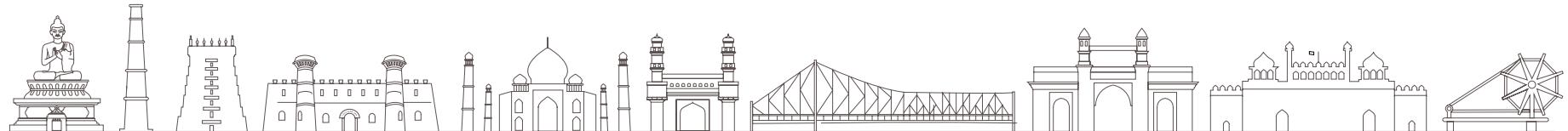
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ପରେବନ୍ଧିତ ଗ୍ରୂପ କୁଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ନାହିଁବନ୍ଧିତ ନାହିଁ.ଏବା ବିଲାଗିଲିବୁ-ଥି ।	ମେନଖାନ ବାହା ଦୋ ଜୋତୋଖୋନ ଜାସତିବ କୁଶିଆକ୍-ଆ।	ଲେକିନ ମୁଝେ ହୋଲି ଜ୍ୟାଦା ପସଂଦ ହୈ।	Menkhan baha do jotokhon jastin kusiak-a.	But I like Holi the most.
ପାଇଁବନ୍ଧିତ ଥିଲୁ କୁଣ୍ଡଳ ବିଲାଗିଲିବୁ ପର ଆବାନ ଅହାନିବାନିବୁ-ଥି ।	ବାହରେ ଆଲେଦୋ ଆଡିଜୋର ଦାକ୍ ଲେ ଆରେଜ ଆପାରେଜୋକ୍-ଆ।	ହୋଲି ମେଂ ହମ ଖୁବ୍ ପାନୀ ସେ ଖେଲତେ ହୁଁଏଇବାନିବୁ-ଥି ।	Bahare aledo adijor dak-le arej aparejok-a.	We play a lot with water in Holi.
ପାଇଁବନ୍ଧିତ ଥିଲୁ କୁଣ୍ଡଳ ବିଲାଗିଲିବୁ- ବିଲାଗିଲିବୁ ନାହିଁ ।	ପାରାବ ରେ ଆଲେ ଦୋ ଦମେ ପିଠା- ଲାଠା ଲେ ଜମା।	ତ୍ୟୋହାରୋ ମେଂ ହମ ଖୁବ୍ ମିଠାଇୟାଇ ଖାତେ ହୁଁଏଇବାନିବୁ-ଥି ।	Parab re aledo dome pitha-latha le joma.	We eat a lot of sweets during festivals.
ଓଡ଼ି, ପରେବନ୍ଧିତ ୧୨.୫ଥିଲୁ କୁଣ୍ଡଳ ବିଲାଗିଲିବୁ/ବିଲାଗିଲିବୁ ନାହିଁବନ୍ଧିତ ବିଲାଗିଲିବୁ ।	ହୋଇ, ମେନଖନ ସେମୋଇ ଦୋ ଇଦ ରେୟାକ୍ ଖାସ ଜାମାକ୍ କାନା।	ଜୈସେ, ସେଵଇୟାଇ ଇଦ କା ଖାସ ପକବାନ ହୈ।	Hoi, menkhan semoi do id reyak/renak khas jomak kana,	Like sevaiyan is a special dish of Eid.
ପାଇଁବନ୍ଧିତ-ହାଇୟା. ନାହିଁ ପାଇଁବନ୍ଧିତ ମାନୁଷଗାନ କୁଣ୍ଡଳ ଲିଙ୍ଗ ଥିଲା ନାହିଁବନ୍ଧିତ ବିଲାଗିଲିବୁ-ଥି ।	ପାରାବ ପିହା ରେ ପାରାବ ଟାଂଡିରେ ଦାଁଡ଼ାନ ଆଡି ରମଜ ବୁଝାଓକ୍-ଆ।	ତ୍ୟୋହାରୋ କେ ସମୟ ମେଲେ ମେଂ ଘୁମନା ଭି ବହୁତ ଅଚ୍ଛା ଲଗତା ହୈ।	Parab-piha re parab tandire danan hon adi ramaj bujhaok-aa.	I like to roam around in fairs during festivals.



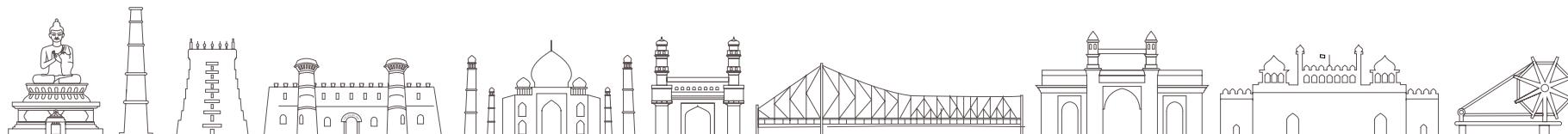
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଓଡ଼ି ଗ୍ର ଓଡ଼ି କୁଆହାଇ କୁଆହ ବ୍ୟାଗାଳାଇ— ଦେଲାଇ ।	ହୋୟ, ଇନ ହୋ ଦାଙ୍ଡାନିଜ କୁଶିଆକ୍ ଆ।	ହାଁ ମୁଝେ ଭୀ ଘୂମନା ପସଂଦ ହୈ।	Hoi, in hon danan don kusiak geya.	Yes, I also like to move around.
ଅହାଇ ଠାଳାହାଇ.କୋଇ ନା ଫ୍ରାଙ୍କଲିନୀ.ର ପଥିଯାଇ ଥିଲାହାଟିବଳ ପଥାଇଥାଇ ବାଲିବୁ—ଥା ?	ଆପେ ବିରଦାଗାଡ଼ ରେ ଫୁରଗାଲ ମାହା ଓକାଲେକା ମାନାବ ହୁୟକ ଆ?	ଆପକେ ସ୍କୂଲ ମେଁ ସ୍ଵତଂତ୍ରତା ଦିବସ କୈସେ ମନାୟା ଜାତା ହୈ?	Ape birdagarh re furgal maha okaleka manao manao huyuk aa?	How is Independence Day celebrated in your school?
ଆହା ଧାରା ରୁ ଥାଳାତ୍ତୁ—ଥା, ନାଥାଲାଲା.ନା ଲ୍ଲାଟ୍ରେ ରୁ ଲ୍ଲାଟ୍ରେ—ଥା, ରାମ.ରମ—ପାତାଳା.ର ଓରପ୍ର ନାଥପାଇ ।	ଆଲେ ଦୋ ଚିର ଲେ ଓଟାଡ ଆ, ଜାତ୍ୟାରି ସେବା ଲେ ସେବା, ଲାଡ୍ଦୁ-ମିଠାଇ ହଁ ଲେ ଜୋମା।	ହମ ଝାଂଡା ଫହରାତେ ହୁଁ, ରାଷ୍ଟ୍ରଗାନ ଗାତେ ହୁଁ, ଲଙ୍ଘୁ ଭୀ ଖାତେ ହୁଁ।	Ale do chir le otan-a, jatyari seren le serena, ladu-mithai hon le joma.	We hoist flag, sing the national anthem, and eat laddoos too.
ଶର୍ଦ୍ଦାଳେଇ ଥ.ହାଇ.୦ ପଥିଯାଇ ଓରପ୍ର ପଥାଇଥାଇ—ଥା ।	ଓନକାଗେ ଆପନାତ ମାହା ହଁଁ ଲେ ମାନାବ ଆ।	ଏସେ ହି ଗଣତଂତ୍ର ଦିବସ ଭୀ ମନାତେ ହୁଁ।	Onkage apnat maha hon le manao-aa.	Republic Day is also celebrated in the same manner.
୩ (କୁଆହାଇ) ଥିବାତେଇଲା, କୋଇକିଛି ନାହାଇଲାଇ ଓରପ୍ର କୁଆହ ଫାରଚାଵନା ମାହା ଲେକାତେ ଲେ ମାନାବ ଆ।	୨ ଅକ୍ଟୁବେର, ଗାଁଧୀ ଜୟଂତୀ ହିଲୋକ ଦୋ ଆଲେ ଦୋ ଫାରଚାଵନା ମାହା ଲେକାତେ ଲେ ମାନାବ ଆ।	୨ ଅକ୍ଟୁବର କୋ ଗାଁଧୀ ଜୟଂତୀ ପର ହମ ସ୍ଵଚ୍ଛତା ଦିବସ ମନାତେ ହୁଁ।	2 October, Gandhi Jayanti hilok do ale do Farchawna maha lekaté le manaw a?	We observe Swachhta Diwas on birth anniversary of Mahatma Gandhi on 2 nd October.



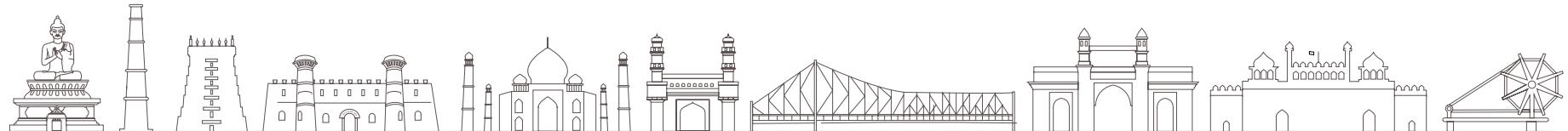
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଠାନ୍ତାଳି.ବେଳୀ କାହାରେ ପାଦାନ୍ତାଳି-ମାନାବ ପାଦାନ୍ତାଳି ମାହା ହୁୟକୁ ଗେୟା ଜାହାଂଦୋ 21 ଫରଵରୀ ହିଲୋକ ହୁୟକୁ ଆ ।	ବିରଦ୍ଧାଗାଡ଼ ରେ ଏଂଗାତ ଆଡ଼ାଡ ମାହା ହୋଇ ମାନାବ ହୁୟକୁ ଗେୟା ଜାହାଂଦୋ 21 ଫରଵରୀ ହିଲୋକ ହୁୟକୁ ଆ ।	ସ୍କୂଲ ମେଂ ମାତୃଭାଷା ଦିଵସ ଭୀ ମନାୟା ଜାତା ହୈ ଜୋ 21 ଫରଵରୀ କୋ ହୋତା ହୈ ।	Birdagarh re engat- adan maha hon manao huyuk geya jahando 21 February hilok manao huyuk-a.	Mother Tongue Day is also celebrated in school on 21 st February every year.
କେ-୦୬ନ୍ଦାର ଥାଇ କେ- କଲାନ୍ତି ପାଦାନ୍ତାଳି ମାନାବ କେ.ବେଳୀ.କ	ଗେ-ତୁର୍ରୁଯ ଆର ଗେ-ଏୟାୟ ମାହା ହିଲୋକ ସାଗାଈ/ସାପାଗାଈ	ସୋଲହବାଁ ଓର ସତ୍ରହବାଁ ଦିନ ରିଶ୍ତେ-ନାତେ	Ge-turni ar ge-eyay maha hilok Sagai	Sixteenth & Seventeenth day Relations
ଆହାର ଥିଥାଇ କାହା ଥିଥାଇ ଥିଥାଇ ପରିଚାଇ ବଥୁଅ ?	ଆପେ ଓଡ଼ାକ୍ ରେ ଓକୋଯ ଓକୋଯ ମେନାକ୍ କୋଵା ?	ଆପକେ ଘର ମେଂ କୌନ-କୌନ ରହତେ ହୁଁ ।	Ape odak re okoy okoy menak kowa?	Who all are there at your home?
ଆହାର ଥିଥାଇ ଗପ ଆତେ-ମାନାବ, ଖେଳପଠି-ଖେଳପଠ ଆତେ, ଗପ ମାନାବ-ମାନାବ- ମାନାବ ଥାଇ ପାଦା ପାଦାନ୍ତାଳି ମାନାବ ପରିଚାଇ ବଥୁଅ ।	ଆଲେ ଓଡ଼ାକ୍ ରେ ଇନ ଆଯୋ- ବାବା, ଗଡ଼ମବା-ଗଡ଼ମଆୟୋ, ହପନବା ହପନଗୋ ଆର ମିଦ୍ ମିସରାଜ୍ ତାକୋ ମେନାକ୍ କୋଆ ।	ମେରେ ଘର ମେଂ ମାଁ-ପିତାଜୀ, ଦାଦା- ଦାଦୀଜୀ, ଚାଚା-ଚାଚୀ ଓର ମେରୀ ବହନ ହୈ ।	Ale odak re in ayo- babା, gadamba- gadam ayo, hapanba hapango ar mit misran tako menak kowa.	My father, mother, grandfather, grandmother, uncle, aunt and my sister are there in my home.



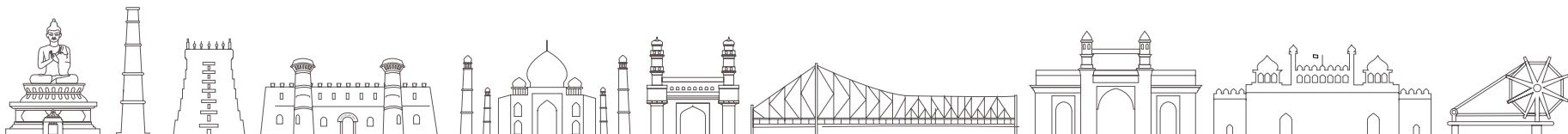
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆହିଲା, ଆପ କେ ନାହିଁପାହିତୀର୍ଥ ଆପ ପାହିଲା ଶବ୍ଦିଗୁ-କୁ ପାହିଲା କେବଳ ?	ଆଛା, ଆମ ଜାହାତିସ ମାମା ଓଂଙ୍କାକୁ ଏମ ଚାଲାକୁ ଗେୟା ?	अच्छा तो क्या आप कभी अपने मामा के घर जाते हो?	Achha, am ki jahantis mama orak-tem chalak geya?	Good! Do you like to visit your maternal uncle's house?
ଓର୍ବେ ! ଗାଁ କୁଣ୍ଡ ପାହିଲା ବନ୍ଦିର ପାହିଲା ଶବ୍ଦିଗୁ- ୦୨୭ ପାହିଲା କେବଳ ! ଥିଲ୍ଲିଟ କୁଣ୍ଡ ଆମିଗ ପାହିଲା ମନ୍ଦିରାଳା. ଶବ୍ଦିଗୁ-ଥା ।	ହେଁ, ଈବ୍ର ଦୋ ଛୁଟି କରେ ମାମା- ଓଂଙ୍କାକୁ ଈବ୍ର ଚାଲାକ ଗେୟା। ଓଂଡେ ଦୋ ଆଡି ମାଞ୍ଜ ବୁଝାକୁ ଆ।	हाँ! मैं ଛුଟි କे ଦिनों ମें ମାମା କे घର ଜାତି/ଜାତା ହୁଁ ଵହାଁ ବହୁତ ଅଚ୍ଛା ଲଗତା ହୈ।	Hen, In do chhuti kore mama-orak ten chalak geya. Onde do adi monj bujhaok-a.	Yes, I visit my maternal uncle's house during holidays. I feel good there.
ଥିଲ୍ଲିଟ କୁଣ୍ଡ ଗାଁଲା ପାହିଲା-ପାହିଲା, ବନ୍ଦିର ଆମ ପାହିଲାଇଲା-ପାହିଲା ଆମେ ଠାବଥ ବନ୍ଦି ୦ଶିପାରିଲା ।	ଓଂଡେ ଈବ୍ର ରେନ ମାମା-ମାମି, କାକି ଆର ମାମାବା-ମାମା ଆୟୋ ତାକୋ କୋ ତାହେନା।	वହାଁ ମେରେ ମାମା-ମାମି, ମୌସୀ ଓର ନାନା-ନାନୀ ରହତେ ହୁଁଏ	Onde in ren mama- mami, kaki ar mamaba - mama ayo tako ko tahena.	My maternal uncle- aunt, mother's sister, and grandparents live there.
ଗାଁ ପାହିଲା ଆମେ ଆମିଗ ଆମିଗ ବନ୍ଦିପାରାଟି ବନ୍ଦିର-ଆମିପ ଆମି ଆମ ନାହିଁପାରିବ ବନ୍ଦିର ଆମିପାରିବାକାରୀ ।	ଈବ୍ର ମାମ-ଆୟୋ ଆଡି ଆଡି କହାନି-ଏ ଲାଇ ଆଂଜମ ଆଜା ଆର ଜୋମାକ ହୋଏ ଆଜୋଵାଜା।	ହମାରି ନାନୀ ହମେଁ ବହୁତ କହାନିଯାଁ ଶୁନାତି ହୁଁଏ	In mama-ayo adi adi kahni-e lai anjom ana ar jomak hoin ajowana.	Our grandmother tells us a lot of stories.



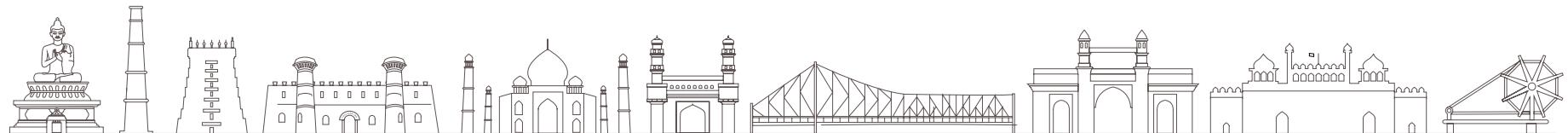
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପ ଓଥିଁ ବୋ ଆପ ପଥିପଥ ଶର୍ଷାବୁ-୦୨୫ ପଥାରାବୁ- ୮୨୯୩ ?	ଆମ ହୋଇ କି ମାମା ଓଡ଼ାକ୍ ତେମ ଚାଲାକ ଗେଯା?	କ୍ୟା ତୁମ ଭୀ ଅପନେ ମାମା କେ ଘର ଜାତେ ହୋ?	Am hon ki am mama odak tem chalak geya?	Do you also visit your maternal uncle's house?
ମେହିର, ଗ୍ରାମ ପଥିପଥ ଶର୍ଷାବୁ ଆବ ମଧ୍ୟାପତ୍ର ପାଠୀରାବୁଥିର ଶର୍ଷାବୁ ଜ୍ରାପ ପଥାରାବୁ-ଥି ।	ହୋଯ, ଈଜ ମାତୋ ମାମୋଜ ଆର ହାତମିଝ ବାନାହଙ୍ଗ ଓଡ଼ା ଈଜ ଚାଲାକ୍ ଆ।	ହାଁ, ମୈ ତୋ ଅପନେ ମାମା ଔର ବୁଆ ଦୋନୋଂ କେ ଘର ଜାତା ହୁଁଁ	Hoi, in mato momon ar hatomin banahor orak gin chalak-aa.	Yes, I go to my maternal uncle and paternal aunt's house.
ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟାପତ୍ର ଶର୍ଷାବୁ ନେଟ ପାତାଳାତୁ ୮୨୦୩ ଆବ ପାତାଳାତୁ ପ୍ରକାଶ ମୁଖ୍ୟ ପଟ୍ଟାବୁ ସାଇତା ।	ଈଜ ହାତମ ତାକୋ ଓଡ଼ାକ୍ ରେ ମିଦ୍ଟାଙ୍କ ସେତା ଆର ମିଦ୍ଟାଙ୍କ ପୁସି ହୋଇ ମେନାକ୍ କିନା।	ମେରୀ ବୁଆ କେ ଘର ମେଂ ଏକ କୁତ୍ତା ଔର ଏକ ବିଲ୍ଲି ଭୀ ହୈ	In hatom tako odakre mittan seta ar mittan pushi hon menak kina.	My aunt has a dog and a cat in her house.
ଆମ୍ବଦ ଶର୍ଷାବୁ ନେଟପଥ ବେଳେ ଆବ ପାତାଳାତୁ ପଟ୍ଟାବୁ ସାଇତା ।	ଆଲେ ଓଡ଼ାକ୍ ରେମା ଗାୟ ଆର ମିହୁଁ ମେନାକ୍ କୋଆ।	ମେରେ ଘର ମେଂ ତୋ ଗାୟ ଔର ବଛଙ୍ଗେ ହୁଁଁ	Ale orak rema gai ar mihun menak kowa.	I have cows and calves in my house.
ଆମ୍ବଦ ଶର୍ଷାବୁ ବାଲାବାନୀ- ୧୦୧୦୨୦୨ ଆବ ପଟ୍ଟାବୁ ମୁଖ୍ୟ ପଟ୍ଟାବୁ ସାଇତା ।	ଆଲେ ଆତୁରେ କାଡା-ବିତକିଲ ଆର ମେରମ ହୋଇ ମେନାକ୍ କୋଵା।	ହମାରେ ଗାଁବ ମେଂ ଭୈସ ଔର ବକରିଯାଁ ଭୀ ହୁଁଁ	Ale atu re kada-bitkil ar meram hon menak kowa.	Goats and buffaloes also live in my village.



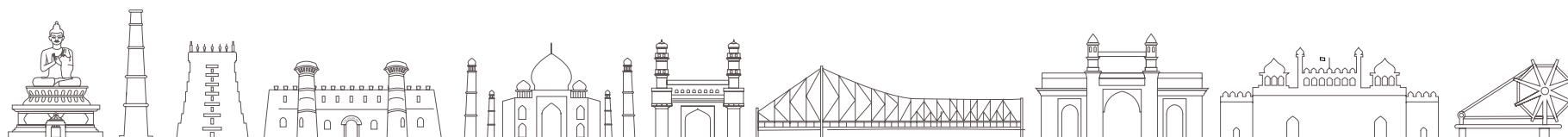
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆପି ଥିଲାଇ ନେ ପାଖାଇଅତ ପାହା ଛିରାମଦିବ୍ ଠାଇବା କାହାଇଲା ମାତ୍ରା କାହାଇ କାହାଇଲା କାହାଇଲା କାହାଇଲା କାହାଇଲା କାହାଇଲା ।	ଆଲେ ଓଡ଼ାକରେ ମିଦ୍ଟାଙ୍କ ମିରୁ ଚେଂଡେୟ ତାହେଂ କାନା ମିଦ୍ ଦିନ ଦୋୟ ଉଡ଼ାଵ ଚାଲାବେନା ଈଜଦୋ ଆଢି ରାସ୍କାବ ବୁଝାବ କେଦା।	मेरେ ଘର ମେଂ ଏକ ତୋତା ଥା। ଏକ ଦିନ ଵହ ଉଡ଼ି ଗ୍ୟାନ୍ତା ମୁଦ୍ରେ ବଢ଼ା ମଜ୍ଜା ଆୟା।	Ale orak mittan miru chendei taken kana. Mitdin doi udao chalao-ena. In do addi raskan bujhao keda.	I had a parrot in my home. One day it flew away. I really enjoyed it.
୧୯-ଗାଇଥିରାମ ଥାଇ ୨୦- ଶାହର ପାଇସା ନାମରେ ଏଥାର୍କାଇଲାଇ	ଗେ-ଇରାଲ ଆର ଗେ-ଆରେ ମାହା ହିଲୋକ୍ ସାଂଧାର	ଅଠାରହବାଁ ଔର ଉନ୍ନୀସବାଁ ଦିନ ଯାତ୍ରା	Ge-irala ar ge-are maha hilok Sanghar	Eighteenth and Nineteenth day Travel
୧୯ଦିନାରେ ନାହାଇଲା ପାଇସାରେ ଆପ କୁଟିରେ କୁଟିରେ ଦାନାନ ଚାଲାକ୍ ଏମ କୁଶିଯାକ୍ ଆ?	ବିରଦାଗାଙ୍କେନାକ୍ ଛୁଟିରେ ଆମ ଦୋ ଓକାତେ ଦାନାନ ଚାଲାକ୍ ଏମ କୁଶିଯାକ୍ ଆ?	ଆପ ସ୍କୁଲ କୀ ଛୁଟିଯୋ ମେଂ କହାଁ ଘୂମନା ପସଂଦ କରତେ ହେଁ?	Birdagarh renah chhutire am do okate danana chalak-em kusiak-a?	Where do you like to visit during the holidays?



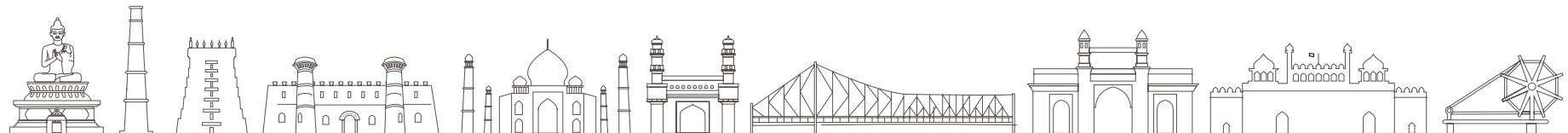
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଗ୍ରୀ ହେ ପାନ୍ଦିର ପାନ୍ଦିରାଳାଟ ଠାନ୍ତାଳ ବାନ୍ଦାଟ କାନ୍ଦାଳାଟ ପାନ୍ଦିରାଳୁ-ଗ୍ରୀ ବାନ୍ଦାଳାଲୁ-ଥା ।	ଇଜ ଦୋ ନିରୋନ ଛୁଟିରେ ବୁରୁ କୋରେ ଦାଁଡ଼ାନ ଚାଲାକ୍ ଇଜ୍ କୁଶିଆକ୍ ଆ ।	मୁଝେ ଗର୍ମୀ କି ଛୁଟିଯୋଂ ମେ ପହାଡ଼ୋ ପର ଘୂମନା ପସଂଦ ହୈ ।	In do niron chhuti re buru kore danan chalak in kusiak-a.	I like to visit Himalayas during summer holidays.
ଓଥିର୍ବେ ଯାଏଇ, ପାନ୍ଦିରାଳାଟ ଠାନ୍ତାଳ ବାନ୍ଦାଟ କାନ୍ଦାଳାଟ ପାନ୍ଦିରାଳୁ- ବାନ୍ଦାଲୁ-ଥା ?	ତାହୋଲେ ନିଯା ଛୁଟିରେ ଓକାତେମ ଚାଲାକ୍ ଲାଗିଦାକ୍ କାନା ।	ଇନ ଛୁଟିଯୋଂ ମେ କହାଁ ଜାନେ ଵାଲେ ହୋ?	Tahole niya chhuti re okatem chala lagidok kana?	Where are you planning to visit in this vacation?
ଗ୍ରୀ ପାନ୍ଦିର ପାନ୍ଦିରାଳାଟ କାନ୍ଦାଳ ଠାନ୍ତାଳାଟ ବାନ୍ଦାଟାଳ ଗ୍ରୀ ପାନ୍ଦିରାଳୁ ପାନ୍ଦିରାଳୁ ବାନ୍ଦାଲୁ-ଥା ।	ଈଜ ମାତୋ ନିଯା ଛୁଟିରେ ସିକିକିମ ବାଙ୍ଖାନ କଶମୀର ଈଜ ଚାଲାକ୍ ଲାଗିଦାକ୍ କାନା ।	ମୈ ତୋ ଇନ ଛୁଟିଯୋଂ ମେ ସିକିକିମ ଯା କଶମୀର ଜାନେ ଵାଲୀ/ଵାଲା ହୁଁ ।	In mato miya chhuti re sikkim bankhan kashmir in chalak lagidok kana.	I will be visiting either Sikkim or Kashmir in the holidays.
ନାହାଲାଟ ପାନ୍ଦିରାଳାଟ ଗ୍ରୀ.କ ପାନ୍ଦିର ଆନାଲାକେନାଲାଟ ଆନ୍ଦାଳାପାଲାଟ ପାନ୍ଦିରାଳୁ ନାହାଲାଟ କାନ୍ଦାଳାଟ ପାନ୍ଦିରାଳୁ ଗ୍ରୀ. ।	ଈଜାକ୍ ସାନାଦୋ ରାବାଢ ଛୁଟିରେ ଗୋଵା ଆରବାଢ ଖାନ ଆଂଡାମାନ ଚାଲାକ୍ ରେନାକ୍ ସାନା ମେନାକ୍ ତିଜା ।	ମେରି ଇଚ୍ଛା ତୋ ସର୍ଦି କି ଛୁଟିଯୋଂ ମେ ଗୋଵା ଯା ଅଂଦମାନ ଜାନେ କି ହୈ ।	Inak sana do raban chhuti re goa arbankhan andaman chalak renak sana menak tina.	I would like to go to Goa or Andaman during the winter holidays.



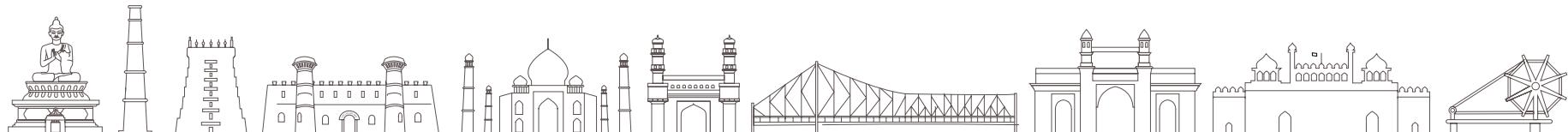
Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଆଲ୍ପ, ଆଏକାପାଳ ପଥୀଠ ନାହିଁବିବାରି ଦିନରାତିରି ପରିବାର-ଥି, ଥାଇଁ କିଛି ଯାବାରି.୦୨ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର-ଥି ?	ଆୟୁ, ଆଂଡାମାନ ମା ଜାଲାକାର ତାଲାରେ ମେନାକ୍-ଆ, ଅଁଙ୍ଗେ ଦୋ ଚିକା ତେକୋ ଚାଲାକ୍ ଆ।	ଆୟୁ, ଆଂଡାମାନ ମା ଜାଲାକାର ତାଲାରେ ମେନାକ୍-ଆ, ଅଁଙ୍ଗେ ଦୋ ଚିକା ତେକୋ ଚାଲାକ୍ ଆ।	ଆୟୁ, andaman ma jalakkar Talare menak-a, onde do chika teko chalak-a	Andaman is in Ocean, how do people go there?
ଥାଇଁ କିଛି କିମ୍ବା.୬ ନାହିଁବାରି ଥିଲା କିମ୍ବା— ନାହିଁବାରି ଦିନରାତିରି ୦୨୬୨ ଯାବାରି ଦିନରାତିରି—ଥି ।	ଓଂଦେ ଦୋ ଉଡ଼ାନ ଜାହାଜ ଆର ଦାକ୍ ଜାହାଜ ବନାର ତେଗେ ଚାଲାବ ଗାନୋକ୍ ଆ।	ବହାଁ ହଵାଈ ଜହାଜ ଓର ପାନୀ ବାଲେ ଜହାଜ ଦୋନୋଁ ସେ ହି ଜା ସକତେ ହେଁ।	Onde do udan jahaj ar dak jahaj banar tege chalao ganok-aa.	One can go there by an aeroplane or by a ship.
ଦିନରାତିରି ପଥୀଠା ମାରବେ: ଗବାରି.୬ ବ୍ୟବସାୟ/ବ୍ୟବସାୟ	ବାର ଗେଲ ମାହା ଇଜାକ୍ କୁକମୁ/ମୁକାମ	ବୀସବାଁ ଦିନ ମେରେ ସପନେ/ଲକ୍ଷ୍ୟ	Bargel maha Inak Kukmu/mukam	Twentieth day My Dream/Aim
ଥାରିବୁ—ହାତିବାରି ୧୨୧୩ ବ୍ୟବସାୟ ଥିଲା କିମ୍ବାକୁ କିମ୍ବା ଯାବାରି. କିମ୍ବା ?	ଓଲ-ପାଇହାବ ସେଙ୍ଗାକାତେ ଆମଦାଁ ଚେତ୍ ଏମ ଚେକାଯା ?	ଆପ ପଢ଼-ଲିଖକର କ୍ୟା କରନା ଚାହତେ ହେଁ?	Olok-padhao sena kate amdo chet em chikaya?	What do you want to do after studies?



Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଗପ କିମ୍ବା ଶର୍ମାଗଠନୀ. ଠାରାଟୁ-ଠାର କଲାକାର ବନ୍ଦଳା ।	ଇଜ ଦୋ ଓନୋଲିଯା ବେନାବୋକ୍ ସାନାତ କାନା ।	ମୈ ଲେଖକ ବନନା ଚାହତି/ଚାହତ ହୁଁ ।	In do onoliya benaok sanan kana.	I want to be a writer.
ଗପ କିମ୍ବା ଆପଟାରୁ କରାନ୍ତିରିଏମ୍ବା ନାରାଟୁ ବା.ପା ବନ୍ଦାରାଜ କରାନ୍ତିରିଏମ୍ବା ।	ଇଜ ଦୋ ଆଲେୟାକ୍ ଧାରଞ୍ଜ ରେନାକ୍ କାମୀ କୋରେଗେ ଗୋଡ଼ୋଵାକୋଵା ।	ମୈ ଅପନେ ଘରେଲୁ ବ୍ୟବସାୟ ମେ ସହ୍ୟୋଗ କରୁଣ୍ଗି/କରୁଣ୍ଗା ।	In do aleyak gharonj renak kami koregen godowakowa.	I want to support our family business.
ଥିବା ପରିବାରାଜ୍ ବା.ପା, ନାରାଜା ?	ଓକାଲେକାନ କାମୀ, ଜେଲେକା?	ଜୈସେ, କିସ ତରହ କା ବ୍ୟବସାୟ?	Oka lekan kami, jeleka?	Farming/ gardening/ shop/ cloth business.
ଛାତ୍ର-ବା.ପା/ଠାରାଟୁ ନାରାଜା/କରାନ୍ତିରି/ ବନ୍ଦାରାଜ ଠାରାଟୁନାମା କାମା ।	ଚାଷବାସ/ବାଡ଼ିଗେରହ୍ୟ/ଦୋକାନ/ ଲୁଗଢ଼ି ବେପାରି ଏମାନା	ଖେତି-ବାଡ଼ି/ ବାଗାବାନୀ/ ଦୁକାନ/ କପଡ଼େ କା ବ୍ୟବସାୟା	Chas-kami/badge rahai/dokan/lugdi bepari eman.	Farming/ gardening/ shop/ cloth business.
ଗପ କିମ୍ବା ନାରାଜା-ବା.ନା ନା କରାନ୍ତିରି କଲାକାର ବନ୍ଦଳା ।	ଇଜ ଦୋ ରାଜଆରୀ ରେ ସେଲେଦାଙ୍କ ସାନାତ କାନା ।	ମୈ ରାଜନୀତି ମେ ଜାନା ଚାହତି/ ଚାହତା ହୁଁ ।	In do raj arire seledok sanan kana.	I want to join politics.



Santhali	Santhali Devanagri	Hindi	Santhali Roman	English
ଗ୍ରାମକୁ ପଦ୍ଧତି ହାଇ ଟାଇଫଲାଇଟ୍‌ଟାଇପ୍‌ରେ ଲାଖାନ୍ତି ଛାତା ୦୨ ଶ୍ରୀମତୀ-ଶ୍ରୀ.ପ ପଟ୍ଟାଳ୍‌କୁ ଡାକ୍‌ଖଲ୍‌ ।	ଇଜାକ୍ କୁକମୁ ଦାଁ, ଏକେସ୍ଟ ବୁରୁ ଚଟତେ ଦେଜୋକ-ଆଜ ମେନାକ୍ ତିଆ?	ମେରା ସପନା ଏକେସ୍ଟ ପର ଜାନେ କା ହୈ।	Inak kukmu do everest buru chot te dejok-an menak tina.	My dream is to climb the Mount Everest.
ଗ୍ରାମ ହାଇ ପାଇଁ.କ୍ଷେତ୍ର ଠଥିଥିବ କଥାଇପାଇଁ ।	ଇଜ ଦୋ ଫାଦ ରେ ବଲନ ସାନାଜା।	ମୈଂ ତୋ ସୈନିକ ବନନା ଚାହତି/ ଚାହତା ହୁଁ।	In do phad re blan sanana.	I want to become a soldier.



Grateful Acknowledgements are made to:

Ratnottama Das, Munshi Md. Younus, Chofia Basumatary, Bharat Bhushan, Sunita Gupta, Sharada, Satyanath, Mohan S. Niklje, Sushma Jatoo, Dhananjaya Kumar Acharya, Parmananda Jha, Reshma, Dabir Prachiti, Usha Joshi, Chakrapani Pokhrel, Ravi Prakash Tekchandani, Tamil Bharathan, Rajendra Mehta, C. Binodini Devi, Prithvi Raj Thapar, Indra Tekchandani, Parmananda Jha, Gayatri, Bishwajit Barua, Sunil Kumar, Rongjali Rabha, Krishna Aryal, Ranjit Behera, Jiten Murmu, Ashok Kumar, Preeti Shukla, M. Kishan, Yasmin Ashraf, Sandhya Singh, Amarendra Behera, Bharti Kaushik, K. C. Tripathi, Sandhya Sahoo, Mohd. Faruq Ansari, Lalchand Ram, Mohd. Moazzamuddin, Sanjay Kumar Suman, Diwan Hannan Khan, Kirti Kapur, Jatindra Mohan Mishra, R. Meganathan, Pramod Kumar Dubey, Chaman Ara Khan, Naresh Kohli, Meenakshi Khar, Ved Prakash Mishra, Neelkanth Kumar, Rajesh K. Nimesh, Suresh Makwana, (Late) S. G. Wadekar, Tarkeshwar Gupta, Abhishek Kumar Singh, Shakuntla, Moti Lal, Raj Roop, Mahesh Kumar Meena, Kiran Arora, Haseen Khan, Ashish Goyal, Munna, Gurinder Kaur, Ravi Ranjan, Shikha Patwa, Amit Kagra, Paromita Raha, Aarif, Chandan Kumar, Neelkanth Pan, Kriti Gautam, Abdur Razzaque Ziyadi, Imtiyaz Ahmad, Mohd. Tameer, Mohd. Fazil, Shabbir Ahmad, Gagan Arora, Rajat Kumar, Anita, Rekha, Nitin Tanwar, Devkee Nandan, Monu Kumar, Ata Hussain, Ashish Kumar, Jitin, Vivek Mandal, Himanshu, Bharti Singh, Megha Sharma, Riya Kumari, Usha Rawat, Karuna Shankar Tiwari, Devendar, Mukesh Vandana Arimardan, Vimlesh Chaudhary, Ajit Horo, Shanu Mukseem, B. Lungdoh, Amit Kumar, Kusumlata, Meenakshi Kukreti, Tanu Gupta, Jagbandhu Jana, Saumya Malik, Mayank kumar, Vikas Sangwan, Vikash K, Radhe Krishna, Saurav, Yogesh, Vivek Gupta, Deepak Bhardwai, Sanjeet Kumar, Payal Bose, Vijay Kumar, Rashik, Nikhil Sharma, Ankit Bairagi, Vipul Pal, Priya Tiwari and Gautami Gautam.

For queries and comments please contact:

The Joint Director
Central Institute of Educational Technology (CIET)
NCERT, New Delhi 110016

E-Mail: jdciet.ncert@nic.in
Phone: 91-11-26962580

The Head
Department of Education in Languages
NCERT, New Delhi 110016

E-Mail: del.ncert@gmail.com
Phone: 91-11-26565336



National Council of Educational Research and Training
Sri Aurobindo Marg, New Delhi-110016
Tel: +91-11-26519154 Fax: +91-11-26519159
Email: director.ncert@nic.in